РНТБ УзНИНТИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 248 (2232). ДУШАНБА 22 ОКТЯБРЬ 1973 й.

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади. Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«ПРАВДА» саҳифаларида

☆ «Меҳнат йилини муносиб якунлаймиз» — газетанинг бугунги бош мақоласи ана шундай деб аталади.

☆ **КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети Украина ССР саноат қурилиши министрлиги «Черкасхимстрой» қурилиш тресги, Украина ССР монтаж-махсус қурилиш министрлиги ихтисослаштирилган ташкилотлари, Черкасси химия комбинати ва химия саноати министрлиги лойиҳа институтлари коллективларини ажойиб меҳнат зафари — Черкасси химия комбинатининг учинчи навбати қурилиши муддатидан илгари адо этилганлиги ва ишга туширилганлиги билан қизғин қутлайдилар.**

☆ 20 октябрда Кремлда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев ва СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико билан АҚШ давлат секретари, миллий хавфсизлик бўйича президент ёрдамчиси Г. Киссинжер ўртасида суҳбат бўлиб ўтди. Яқин Шарқдаги аҳволга доир масалалар муҳокама қилинди. Кеча Кремлда суҳбат давом эттирилди.

☆ **20 октябрда Дания Бош министри Анкер Йоргенсен Самарқанддан Волгоградга жўнаб кетди.**

Тошкентни боғлар шаҳрига айлантирамиз

ШАҲАР ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДАН

Ўзбекистон пойтахти кундан кунга чирой очиб бормоқда. Қисқа муддат ичида В. И. Ленин номли бульвар фойдаланишга топширилди, Беруний номли майдон кўкаламзорлаштирилди, Лисунов кўчасида бульвар барпо этилди, Дўмбиробод ва Янги Полторацкий кўчалари кўркамлаштирилди. Қўйлиқ, Рисовий, Юнусобод, Марказ-6 кварталларида кўкаламзорлаштириш бўйича катта ишлар қилинди.

Ўтган шанба куни Октябрь район партия комитетининг мажлислар залида шаҳар партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Кун тартибида фақат бир масала — «Шаҳарда ирригация ва кўкаламзорлаштиришнинг аҳволи ва уни бундан кейинги яхшилаш чоралари» турарди.

Мажлислар залига тўпланганлар орасида шаҳар ободонлаштириш бош бошқармаси бўлинмаларининг раҳбарлари, масъул партия ва совет ходимлари, лойиҳалаш институтларининг, министрликлар ҳамда муассасаларнинг вакиллари бор эди.

Тўпланганлар шаҳар ижроия комитети ободонлаштириш Бош бошқармасининг бошлиги ўртоқ Ш. И. Исломовнинг катта докладини тинглашди.

— Шаҳар хўжалигини янада яхшилаш ҳақида республика ҳукуматининг қарори партия ва ҳукуматимизнинг меҳнаткашлар ҳаётини ва меҳнатини янада яхшилаш юзасидан қилаётган ғамхўрлигининг яққол ифодасидир, — деди у. — Районларда ободонлаштириш бошқармалари ташкил этилди. Бу эса ободончилик объектларининг тозалигини сақлашда район ижроия комитетларининг роли ва масъулиятини оширди. Шунингдек, корхоналар, муассасаларни ободонлаштириш ишларига кенг жалб этиш имконияти туғилди.

Фақат шу йилнинг ўзидагина оммавий шанбалик ва ҳашарларда юз минглаб шаҳарликлар иштирок этишди. Улар 160 минг сўмликдан кўпроқ кўкаламзорлаштириш ишларини бажаришди. Айниқса Чкалов номли завод, тўқимачилик комбинати, «Ташжилстрой» тресги ходимлари, «Янги Шаҳар» маҳалласи, 29-ЖЭК аҳли бошқаларга намуна бўлишди. Шаҳарнинг кўкаламзорлаштирилган майдони 1966 йилдаги 5279 гектардан ҳозирги кунда 6740 гектарга кўпайди.

Бу йил баҳорда шаҳар ободонлаштириш Бош бошқармасининг ишчи-хизматчилари, ташкилотлар, муассасалар, корхоналар, мактаблар, даволаш муассасалари, уй-жой бошқармаларининг коллективлари ҳамда кенг жамоатчиликнинг актив ёрдамида 4,5 миллион туп кўчатлар ўтқазишди. Шундан 1 миллиони дарахт кўчатларидир.

Кам аҳамиятли дарахт навлари (акация, гледичия, тал) ўрнига дуб, чинор, қарағай, сингари узоқ йил яшовчи монументаль дарахтлар кўплаб экилди.

Кўчатлар ўтқазиш билан бирга уларни парваришлаш — шох-шаббаларини кесиш, шакл бериш, кексайганларини кесиш, касалликка ва қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш ишлари олиб борилмоқда. Шунга қарамай, яшил майдонларнинг кенгайиши ҳали ҳам кам. Парк ва хиёбонлар санитария нормасини киши бошига 14 квадрат метрга етказиш масаласи шунинг учун ҳам керак.

Ҳозир 2274 гектар яшил бутазорлар ёки яшил майдонларнинг ҳаммасининг 35 проценти шаҳар уй-жой бошқармаси ихтиёрида. Шунга қарамай, уй-жой бошқармаларининг ходимлари «яшил дўст»лар ва суғориш тармоқларига, айниқса янги турар-жой массивларида кўнгилдагидек қарамаяптилар. Кўкаламзорлаштириш участкалари яшовчи коллективларга бириктирилмаган. Уларнинг бу ишларга бефарқ қараётганларига ажабланмаса ҳам бўлади.

Кўчат етиштириш базалари ҳам кам. Бу ўринда манзарали боғдорчилик совхозининг меҳнатини таъкидлаб ўтиш керак. Совхоз фойдаланилмай ётган ерлар ҳисобига дарахт ва гул кўчатларини кўплаб етиштирмоқда. Республика юбилейига атаб совхоз икки миллион туп гул кўчати етиштирмоқчи. Бу 1970 йилда етиштирилгандан бир миллион бир юз минг туп кўпдир.

Шаҳардаги кўчатлар касалликларига ва ҳашаротларга қарши кураш методини такомиллаштирмаганликлари, шу сабабли ҳар йили минглаб туп кўп йиллик дарахтлар қуриб қолаётганлиги учун Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимликларни ҳимоя қилиш ва ўрмон хўжалиги илмий-тадқиқат институтининг олимлари номига эътирозлар билдирилди.

Шу йил 10 ноябрдан шаҳримизда кўкаламзорлаштириш ва суғориш тармоқларини тайёрлаш ойлиги бошланади. Бунда бир миллион туп дарахт кўчатлари ва ниҳоллар ўтқазилади, шаҳардаги юзта бўш майдонда умумий майдони 53 гектарлик кичик хиёбонлар барпо қилинади. Ободонлаштириш Бош бошқармаси Архитектура-лойиҳалаш Бош бошқармаси ва «Ташгенплан» институти билан ҳамкорликда Тошкент ҳалқа йўлини кўкаламзорлаштириш ва суғориш юзасидан тавсиянома ишлаб чиқдилар.

«Ташгенплан» институти томонидан ишлаб чиқилган бош схемага кўра, шаҳар ирригация хўжалиги планли равишда ўзгара боради. Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг бўлинмалари ҳозирдаёқ шаҳардан оқиб ўтадиган Қорасув ва Калковус ариқларида реконструкция ишларини олиб бормоқда. Лекин ишлар жуда сустлик билан бажарилмоқда. Бу ишлар суръатини жадаллаштириш керак. Токи, ободонлаштирувчилар реконструкция қилинган каналлар ёқаларида дам олиш зоналарини барпо этишга киришсинлар.

Партия-хўжалик активи йиғилиши томонидан дам олиш зоналарини бундан буён янада кенгайтиришга, шаҳардаги яшил кўчатлар парваришини ҳамда ирригация хўжалигини яхшилашга қаратилган кенгайтирилган қарор қабул қилинди.

Партия-хўжалик активи йиғилишида Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев ҳамда шаҳар ижроия комитетининг раиси В. О. Қозимов ўртоқлар иштирок этди.

Меҳнат зафарларимиз — Улуғ Октябрга

Коммунистлар! КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш йўлидаги умумхалқ курашининг олдинги сафида борингиз, омманинг актив ташкилотчилари ва тарбиячилари бўлингиз!

(КПСС Марказий Комитетининг Чақириқларидан).

ЙИЛЛИК МАРРА ЭГАЛЛАНДИ

«Эталон» тажриба заводи ишчилари ўз меҳнат календарларида 1974 йилнинг февраль ойини қаршилаб олишди. Ҳал қилувчи йилни зарбдор меҳнат қилиш билан бошлаган корхона меҳнатчилари беш йилликнинг уч йиллик план топшириқларини муддатидан илгари 20 сентябрда муваффақият билан бажарган эдилар.

Улуғ Октябрнинг 56 йиллик шодиёналарини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун шу кунларда ишлаб чиқариш участкаларида меҳнат беллашуви тобора қизитилмоқда. Ишчилар ҳозирнинг ўзидаёқ йил охиригача планга қўшимча 655 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш юзасидан олган мажбуриятларининг анчагина қисмини бажариб қўйдилар.

Тўққизинчи беш йиллик программасини 4,5 йилда бажаришга аҳд қилган ва ички имконият ҳамда резервларни пухта ҳисоблаб чиққан корхона меҳнатчилари беш йиллик охирига қадар белгиланганига қўшимча 2 миллион сўмлик сифатли маҳсулот билан ўз буюртмачиларини хурсанд қилиш ниятидалар.

Ворошилов номли «Ташсельмаш» заводи коллективи ишлаб чиқараётган пахта териш машиналари Ўзбекистон пахтакорларининг оғирини енгил қилаяпти. Бу йилги терим мавсумида «зангори кема»ларнинг бункерларидан 2 миллион тоннадан зиёд пахта тўкилди.

Корхонанинг барча цехлари ишчилари терим машиналарини ишлаб чиқаришни ривожлантиришга муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар. Ҳозирги пайтда 22 йиғув цехида келгуси йил ҳисобига ишлаётган азаматлар кўпчиликни ташкил қилади.

СУРАТДА: беш йиллик илғорларидан В. Камарницкий, В. Карев, В. Гарманов ва В. Паркин ўртоқлар.

М. Нуриддинов фотоси.

Идеология ишлари хроникаси

ПРОПАГАНДИСТЛАР СЕМИНАРИ

Киров район партия комитетида район саноат корхоналари, қурилиш, алоқа ташкилотлари ва муассасаларидаги партия маорифи системасининг ҳамма формаларида машғулотлар олиб борувчи пропагандистлар семинари бўлиб ўтди. Семинар қатнашчилари «КПСС Марказий Комитети апрель (1973 йил) Пленуми қарори асосида КПССнинг ташқи сиёсат соҳасидаги фаолияти тўғрисида», «Ўзбекистон ССРнинг ташкил топиши — ленинча миллий сиёсатнинг Туркистонда тантана қилиши» деган темаларда лекциялар тингладилар.

Район партия комитети пропаганда ва агитация бўлими мудири А. В. Лохтин марксча-ленинча таълимот ва иқтисодий билимлар системасида янги ўқув йилини уюшқоқлик билан бошлаш юзасидан пропагандистлар олдида турган вазифаларни тушунтириб берди.

ҲУҚУҚИЙ ТАРБИЯЛАШ

«Таштекстильмаш» заводи цех партия ташкилотлари секретарларининг доимий семинарида ўтказилган навбатдаги машғулот меҳнат коллективини ҳуқуқий тарбиялашда коммунистларнинг ролига бағишланди. Тошкент шаҳар прокурори Г. Б. Бухоров семинар қатнашчилари учун шу масала юзасидан доклад қилди.

(ЎзТАГ).

Ўқув хўжалиги муваффақияти

Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг ўқув-тажриба хўжалиги ишчилари, инженер-техник ходимлари муддатидан илгари, 17 октябрда давлатга пахта сотиш халқ хўжалик планини муваффақиятли бажардилар.

22 кунда тайёрлов пунктига 2610 тонна пахта топширилди.

Планни муваффақиятли бажаришда коммунистлар Муҳиддин Нозимов, Қозоқбой Оролов, Турғунбой Сафаров бошлиқ бригадалар фидокорона меҳнат қилиб, намуна кўрсатишди. Саид Иззатов ва Миляз Султонов бошлиқ бригадаларнинг аъзолари ҳам муносиб ҳисса қўшишди. Ҳосилнинг аксарият қисми пахта териш машиналарида йиғиб олинди, давлат плани 113 процент адо этилди. Механизаторлар ўртасидаги мусобақада Қ. Абдуқодиров, Г. Абдуллаев, И. Дуйсенқулов, Е. Деҳқонов, С. Каримов, Н. Кукарадзе, Т. Романов ва бошқалар пешқадамлик қилишди.

Урим-теримни намунали ташкил этишда бош инженер В. Рагимов, устахона мудири Р. Норматов, механиклар А. Байсалов ва А. Акромов, тракторчилар М. Бозорбоев ва Б. Саидхоновлар, айниқса кўп куч ва маҳорат сарф қилишди. Ўқув хўжалиги пахтакорларининг институт олимлари ва мутахассислари билан яқин алоқа ўрнатганликлари мўл ҳосил етиштириш ва йиғим-теримни қисқа муддатларда ўтказиш имконини берди.

Шу нарса диққатга сазоворки, минг гектардан зиёд майдондаги пахтазорлар пахта экишнинг янги илғор усулларини кенг жорий этиш ва комплекс механизациядан фойдаланиш учун полигон ҳисобланади.

Поғоналаб ер ҳайдаш, гербицидлардан фойдаланиш, чигит экишда кенг қаторли серунум агрегатларни қўллаyиш, суғоришнинг янги техникаси, чеканкани механизациялаш, ердан туриб дефолиация ўтказиш — фан, техника ютуқлари ва илғор тажрибани кенг жорий этиш намунасидир.

Институт олимлари ва мутахассислари ўзларининг фидокорона меҳнатлари, билимлари билан ўқув хўжалиги меҳнаткашларига катта ёрдам беришди.

Олимлардан П. А. Абдураҳмонов, Т. А. Аминов, Н. Т. Дорошев, В. В. Зибкин, М. И. Ландсман, Т. А. Мирсаидов, Н. М. Михайловский, Н. К. Муқумбоев, Д. М. Мусаев, В. Е. Радкевич, Э. Т. Тошев, А. Н. Ширмонов, Б. Ш. Файзуллаев, З. Ю. Юсупов ва бошқалар пахтани механизмлар ёрдамида теришни кенг пропаганда қилиш ҳамда фан ютуқлари ва илғор тажрибани жорий этишга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишди.

Механика факультетининг студентлари учун пахта йиғим-терими назарий билимларни чиниқтириш ва мустаҳкамлаш учун катта мактаб бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг Октябрь Чақириқларига жавобан ўқув хўжалиги коллективи Ватанга пландан ташқари 800 тонна пахта етказиб беришга аҳд қилди. Ҳозир улар «Беш йиллик план — республика юбилейига!» шиори остида меҳнат қилишяпти.

С. ПЎЛАТОВ,

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг ректори, доцент.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Ўзбекистон ССР маҳаллий саноат министрлигига қарашли корхоналарнинг меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб реализация қилинадиган маҳсулот ҳажми бўйича ўн ойлик планни муддатидан илгари 19 октябрда бажардилар. Андижон, Бухоро, Самарқанд, Тошкент, Фарғона область ижроия комитетлари ҳамда Тошкент шаҳар ижроия комитетга қарашли маҳаллий саноат бошқармалари бу муваффақиятга катта ҳисса қўшдилар.

Ноябрь бошлангунга қадар планга қўшимча равишда 6,5 миллион сўмлик турли хил товар реализация қилинади.

БУТУНИТТИФОҚ САҲНАСИГА

СССР Маданият министрлиги ўзбек драматургларининг бир қанча янги асарларини қардош республикалар театрларида саҳналаштиришни тавсия этди. Булар орасида республика халқ шоири Уйғуннинг «Парвоз», К. Яшиннинг Бухорода Совет ҳокимияти ўрнатилиши учун курашга бағишланган «Инқилоб тонги» пьесалари бор.

А. Мухторнинг завод ишчилари ва инженерлари ҳаёти тўғрисида ҳикоя қилувчи «Самандар» пьесаси ва Э. Воҳидовнинг «Олтин девор» комедияси ҳам бутуниттифоқ саҳнасига тавсия этилди.

Бу асарларнинг ҳаммаси Ўзбекистон томошабинларига яхши таниш. Улар Ҳамза номидаги Академик драма театри ва республикадаги бошқа бадиий коллективларнинг репертуарларидан жой олган. (ЎзТАГ).

Автомат мороженое сотади

Бизнинг интервью

1974 йилнинг 1 январидан бошлаб «Ташлимводторг» тресги «Ташавтоматторг» деб аталади. Мухбиримиз яқинда трест директори ўринбосари М. Ризаев билан суҳбатлашди.

— Трестга янги ном берилишининг сабаби нима?

— Маълумки, Москва, Ленинград, Киев каби йирик шаҳарларида «Автоматторг»лар мавжуд. Бунинг сабаби — бутун савдо-сотиқ ишлари автоматлар зиммасига юклатилганлигидир. Шаҳримизда ҳам ана шундай «ақлли сотувчи»лар кўп. Ҳозирда уларнинг сони 1150 тани ташкил этади. Газ-сув, пиво, квас ва бошқа турли хил ичимлик сотувчи автоматлар кўпайиб бормоқда. Шунинг учун ҳам ташкилотимиз номини «Ташавтоматторг»» деб ўзгартириш ҳақида қарор қилинди.

— Янги хил автоматлар ўрнатиладими?

— Албатта. Ҳозир Киевдан мороженое сотувчи автоматлар келтирилди. Агар майдангиз бўлмаса, у ҳам мороженое бериб, ҳам қайтимини қайтаради. Пойтахтимизда тамаки маҳсулотлари билан «савдо» қилувчи автоматлар ҳам пайдо бўлади.

— Келажакда «Хладокомбинат»нинг қуввати ортадими?

— Ёз фаслида бир кунда 40 тоннадан ортиқ мороженое сотилади. «Хладокомбинат» ҳозир эҳтиёжни қоплаш даражасида эмас. Мороженоени Москва, Фрунзе, Олмаота шаҳарларидан сотиб олинмоқда. Келажакда комбинат янги техника жиҳозлари билан таъминланади.

Келгуси йили пойтахтимизда автомат «сотувчи»лар сони 2-3 мингга етказилади.

Умри боқий дўстлик

УКРАИНА САНЪАТИ

Пойтахтдаги халқ амалий санъати музейи залларида Украинанинг Коломийск музейи асарлари кўргазмаси очилди. Бу ерга республика маҳаллий саноат министрлигига қарашли корхоналарнинг мутахассислари, халқ амалий санъати усталари тўпланишди.

Коломийск музейи мамлакатимиздаги йирик ва экспонатларга бой санъат даргоҳларидан биридир. Унинг қўша-қўша залларида сақланаётган санъат дурдоналари Иван Франко, Черновицк ва Закарпат областларининг тоғлиқ районларида истиқомат қилаётган кўп сонли усталарнинг ижодига мансубдир.

Тошкентдаги кўргазмага 350 дан ортиқ ҳар хил санъат асарлари қўйилган. Улар орасида чўғдек товланиб турган гиламлар, гўзал пояндозлар бор. Айниқса, томошабинларни кулолчилик санъатига доир экспонатлар қизиқтиряпти. Украин усталари бир-биридан кўркам ва нафис идиш-товоқларни, рўзғор буюмларини моҳирлик билан ишлаганлар.

Булардан ташқари, ёғоч ўймакорлиги бўйича кўпгина асарлар диққатга сазовордир. Санъаткор О. Балагуров ишлаган ўймакорлик асарлари ўзининг нафислиги билан диққатни тортади. У ёғоч гардишига доҳий В. И. Ленин портретини моҳирона ишлаган. Унинг СССР 50 йиллигига бағишлаб ишлаган ёғочли альбомлари нодир экспонатлардан ҳисобланади.

Коломийск музейининг бўлим мудири Раиса Иосифовна Минкина мухбиримизга қуйидагиларни маълум қилди.

— Украина санъати кўргазмаси Тошкентда очилишидан жуда ҳам хурсандмиз. Томошабинларнинг қизиқиши катта. Санъат асарлари ўзбек ихлосмандларига манзур бўляпти. Бундай илтифотдан беҳад хурсандмиз. Кўргазма бир ой ишлайди.

Тошкент — жаҳонга

Дўстлар дастурхонига

Ўзбекистон консерва заводлари маҳсулотлари жаҳоннинг бир қатор мамлакатларига экспорт қилинмоқда. Югославия, Германия Демократик Республикаси ўзбек консерваларининг доимий буюртмачиларидир. Тошкент консерва заводи Куба буюртмасини бир неча йилдан бери бажариб келмоқда. Ҳозир кубаликларга болалар пюрьеси жўнатилмоқда.

Республикамиз консерва заводлари бу йил қардошларга 106 миллион дона томат пастаси экспорт қиладилар. Янгийўл заводи эса ўз маҳсулотини Италияга йўллайди.

МУЗЕЙДАН — ПАХТА ДАЛАСИГА

«Ташсельмаш» заводининг техниги Э. Б. Поднос Ўзбекистон пойтахтининг шаҳар атрофида жойлашган пахта даласидан қайтиб келди. У дастлаб ишлаб чиқарилган икки қаторли пахта териш машинаси билан 12 кун ичида 25 тонна пахта терди.

Қишлоқлик дўстлар ҳузурига қилинган бу сафарнинг тарихи тўғрисида ЎзТАГ мухбирига завод партия комитетида сўзлаб беришди. Эдуард Борисович навбатдаги отпускага чиқишга ҳозирлик кўриб, пахта теримининг шу қизғин дамларида отпускасининг бир неча куни мобайнида далада ишлашга аҳд қилди. Бунинг учун у завод музейини анчадан буён безаб ётган машинадан фойдаланди. У ишдан бўш вақтида машинани ремонт қилиб, Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг тажриба даласига жўнаб кетди.

Э. Б. Поднос тажрибали машинасоз. У завод цехларидан бирида партия ташкилотининг секретари.

Шаҳар — қишлоққа

ҲАВАСКОРЛАР ХИЗМАТДА

Киров район маданият бўлими Сирдарё область меҳнаткашларига яқиндан маданий хизмат кўрсатишга киришди. Ана шу мақсадда тузилган агитбригада областнинг Гулистон районидаги бир неча хўжалик коллективларида бўлди.

Агитбригада Ҳамид Олимжон ва 4-маданият уйлари бадиий ҳаваскорлик коллективларидан иборат қилиб тузилган. Улар билан бирга «Спутник» кинотеатрининг кўчма киноустановкаси ҳам пахтакорлар хизматида бўлди.

Шаҳарлик ҳаваскорлар бир неча кун давомида пахтакорларга ўнлаб концертлар бердилар. Улар Ватан ва партия ҳақидаги қўшиқларни, ўзбек композиторларининг асарларини маҳорат билан ижро этишди.

ЙИРИК ҲИСОБ БИЛАН

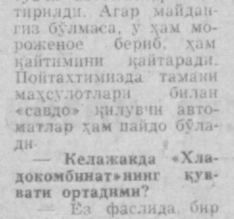

Кеча футбол бўйича СССР чемпионатининг навбатдаги 28-турида «Пахтакор» ўз майдонида Ленинграднинг «Зенит» командаси устидан йирик ҳисоб билан ғалаба қозонди. Команда капитани Бердор Абдураимовни учрашув қаҳрамони бўлди дейиш мумкин. Унинг ўзи Пронин дарвозасига уч тўп киритибгина қолмай, яна бир неча марта командадош ўртоқларига қулай вазиятлар яратиб берди. Жумладан, 76-минутда унинг узатган тўпини Варюхин дарвозага йўллаб, ҳисобни 4:0 га етказди. Бунга қадар тошкентликлар капитани ленинградликларни уч марта ўйинни марказдан бошлашга мажбур қилиб, ўзининг бу йилги мавсумдаги тўпларини 12 тага етказган эди. 80-минутда Хадзипанагис учрашувга сўнгги нуқта қўйди. 5:0 ҳисобида ғалаба қозонган «Пахтакор» очколарини 20 тага етказиб, келаси йили олий лигада ўйнаш ҳуқуқини сақлаб қолди.

Шанба ва якшанба кунлари бўлиб ўтган чемпионат 28-турининг қолган учрашувларида қуйидаги натижалар қайд қилинди: «Динамо» (Тбилиси) — «Спартак» — 1:0, «Днепр» — «Заря» — 2:0, «Динамо» (Москва) — «Торпедо» — 1:1 (ўн бир метрли тўплар ҳисоби — 4:5), «Карпати» — «Динамо» (Киев) — 0:0 (ўн бир метрли тўплар ҳисоби — 4:5), «Арарат» — «Динамо» (Минск) — 2:1, «Қайрат» — ЦСКА — 1:1 (ўн бир метрли тўплар ҳисоби — 4:3).

Ана шу ўйинлардан сўнг 35 очко тўплаган «Арарат» танҳо пешқадам бўлиб олди. Киев динамочилари активида бир очко кам.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

☆ **ЖЕНЕВА.** Халқаро Қизил Крест комитети уруш ҳаракатларини олиб бориш қоидаларига риоя этиш тўғрисида Яқин Шарқдаги мамлакатлар мурожаатига Исроил ҳали ҳам жавоб бермаганлигини эълон қилди. Бу қоида 1949 йилги Женева битимига тузилган қўшимча протоколга мувофиқ граждан аҳолини ҳимоя қилишни таъминлайди. Комитет Сурия, Миср ва Ироқ бу мурожаатга ижобий жавоб берганликларини уқтириб ўтди.

☆ ЛОНДОН. Англия парламентининг вакиллар палатаси Яқин Шарқ можаросида қатнашаётган мамлакатларга қурол-яроғ етказиб беришни тўхтатиш тўғрисидаги ҳукумат қарорини 175 овозга қарши 251 овоз билан маъқуллади.

☆ **ДЕҲЛИ.** Шу йил август ойи охирида Деҳлида имзоланган битимга мувофиқ Вагах чегара пунктида Покистонга ҳарбий асирлар ва ушлаб қолинган граждан шахсларнинг навбатдаги гуруҳи топширилди. Ҳиндистон томони шу кунга қадар Покистон маъмурларига жами 12 мингга яқин Покистон гражданини қайтариб берди.

☆ ЛОНДОН. Болаларни ҳимоя қилиш миллий бюросининг докладида айтиладики, ҳар доим тўйиб овқат емаслик, уй-жой шароитининг жуда ҳам ёмонлиги Англиядаги 800 минг болонинг аянчли қисматга бўлиб қолди.

Камбағалларнинг болалари бадавлат оилаларнинг болаларига қараганда кўпроқ касалга чалинмоқда. Турли кулфатларга кўпроқ учрамоқда ва улар яхши ўқий олмаётирлар. Минг-минглаб болаларнинг аҳволи ночорлиги мамлакат олдида турган жиддий проблемаларнинг бири бўлиб қолди, дейилади докладда.

☆ **БУЭНОС-АЙРЕС.** Уругвай пойтахти Монтевидеода ҳукумат мамлакат меҳнаткашларининг иш ҳақини оширмай бир нуқтада сақлаб туришга қарор қилганлиги расмий равишда эълон қилинди.

Фрунзе ва Сергели районларининг тайёргарлигини текширамиз

ҚИШ—СИНОВ ДАВРИ

Бажарилмаётган ваъдалар

◆ МАШИНАЛАР НЕГА ҚАРОВСИЗ?
◆ ИССИҚЛИК КЕРАК!

«Резина-техника буюмлари заводининг (директори Д. И. Микиртичев, партия ташкилоти секретари Ю. И. Шупак) резиналар цехида ҳанузгача қишга тайёргарлик кўриш юзасидан план тузилмаган. Қолган цех биноларининг томи, дарвоза, эшиклари, ювиниш хонаси, вентиляция системаси ва бошқалар ремонтини дарҳол тугатиш лозим. Дераза ва фанерларни ҳам тартибга келтириш керак эди. Аммо бу муҳим ишларни бажаришга киришилгани йўқ. Буғ қозонини ўрнатиш ишлари секинлик билан олиб борилмоқда».

Ўзбекистон КП Фрунзе район комитетининг 1973 йил 23 августдаги бюросининг қароридан.

Бюро қарори қабул қилинганидан бир ой ўтгач, биз корхонанинг Стародубцов кўчасида жойлашган шиша баллонлар учун резина тағлик ишлаб чиқарувчи цехига келдик. Ташриф буюришдан мақсадимиз ўтган даврда қишга ҳозирлик кўриш юзасидан қандай ишлар амалга оширилганлигини билиш эди.

—Инженерлик ҳисоб-китобига кўра, қишга ҳозирлик борасида амалга оширган ишларимиз, —дейди механик қишнинг қаттиқ совуқ кунларида цехларни иссиқ бўлишини таъминлайди.

Эҳтимол, механикнинг гапи ҳақдир. Бироқ янги иситиш системасининг нормал ишлашини текшириш вақтида аниқланган нуқсонлар ҳали ҳам тугатилмаган. Цехда бўлганимизда, унинг томи, фанерларини тартибга келтиришда талай ишлар қилинмаганлигининг гувоҳи бўлдик. Деразаларнинг бироргасига ҳам ойна солинмаган.

— Ёрдамчи хўжалик биноларининг эшик, ром, томларини ремонт қилганмиз, —деб ишонтирди вақтинча цех бошлиғи вазифасини бажарувчи технолог М. Краутгаммер.

Бу гапга ишонса ҳам, ишонмаса ҳам бўлади. Масалан, компрессор ўрнатилган хонани олиб кўрайлик.

Ҳалигача, унинг эшиклари қўйилмаган. Бино деворларининг увадаси чиқиб кетганлигини айтмаса ҳам бўлади.

Корхонанинг Эркин посёлкасида жойлашган бу цехида ишга яроқсиз электр кабеллари алмаштирилмасдан келинаётир. Умуман айтганда, цех ҳовлисидаги тартибсизликни сўз билан таърифлаб бўлмайди. Бу ерда бўш баллонлар, бочкалар, ёғоч қутилар, бутун ва синиқ ғиштлар уюлиб ётибди. Тўғрироғи улар керакли электр жиҳозлари, металл парчалари билан аралаш-қуралаш бўлиб кетган. Бунинг устига устак 60 тоннага яқин каучукни очиқ жойга қўйилганлигини кўриб ачинади, киши. Ҳар тоннаси 830 сўм турадиган бу қиммат баҳо маҳсулотни қўйишга наҳотки, бирор тузукроқ ёпиқ жой топилмаса!

Бундан ташқари, цех ҳовлисида янги компрессорлар, турли насос ва бошқа жиҳозлар ҳам шу авҳолда ётипти. Цех ва завод территориясидаги 400 минг сўмликка яқин янги техника жиҳозларини нобуд бўлмаслигининг олдини олиш керак!

Филиалдаги кўнгилсиз аҳволга қачон барҳам берилади? Бу савол билан биз завод директори Д. Микиртичевга мурожаат қилдик.

—Дераза учун ойна олишга биз қоғоз ёзиб бердик, —деди у. Ҳозир омборхоналарда етарлича ойна бор. Эртагаёқ барча ромларга ойна соламиз. Том ва бино деворларини ҳам эртадан кечга қолдирмай, тартибга келтирамиз— дея ваъдасига қўшимча қилди директор.

Ваъда кетидан ваъдалар... Лекин цехдаги белгиланган ишлар сусткашлик билан олиб борилмоқда. Ҳал қилувчи йилда талаб кучли бўлган 1,5 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш планлаштирилган эди. Шу сабабларга кўра, уни коллектив бажараолмаяпти.

Филиалда шундай экан, маҳсулотнинг асосий қисми ишлаб чиқариладиган заводнинг ўзида, қиш шароитига ҳозирлик кўриш қандай аҳволда деган савол туғилади? Бу ерда нисбатан яхши дейиш мумкин. Аммо... резиналарга шакл берувчи цех учун тайёрланган металл эшикларнинг баъзилари ҳали ўрнатилмаган. Ўрнатилганлари ҳам жипс ёпилмайди.

Цехнинг прессформалари ювиладиган махсус жойнинг поллари ўнқир-чўнқирлиги сабабли сув тўлиб ётибди.

—Қирқувчи дастгоҳлар тагига, —дейди цех технологи И. Миска, бетон ванналари ўрнатиб беришни илтимос қилганимизга анча бўлди, бироқ у ҳамон бажарилгани йўқ... Демак, корхона территориясидаги барча ишларни ҳали кўнгилдагидай бажарилган деб бўлмайди.

Энди икки оғиз сўз гараж ҳақида. Бу ерда ишловчи слесарлар йилнинг совуқ даврида машиналарни марказлашган ҳолда ювиш ва моторларни буғ ёрдамида иситишни орзу қиляптилар, холос.

—Авваллари бу ерда уларни иситишда чироқ иссиғидан фойдаланилган вақтлар ҳам бўларди, — шикоят қилди слесарь Б. Акантин. —Шу ҳам иш бўлдими?

Гаражда 15 машина бор. Уларга хизмат кўрсатувчиларнинг ҳам гапига қулоқ солиш керак!

СУРАТДА: очиқ жойда ўз ҳолича ташлаб қўйилган янги техника, электр моторлар, каучуклар уюми.
И. Шоиноғомов фотоси.

Қаровсиз қозонхоналар

◆ КЎМИРНИ САҚЛАШГА ЖОЙ ЙЎҚ!
◆ ВАЪДА ДЕСАНГ ҚОП-ҚОП.

Райондаги бир қанча турар жой бинолари маҳаллий қозонхона ёрдамида иситилади. Булардан кўпчилиги қишга тахт қилиб қўйилган. Баъзи эскирган жиҳозлар янгиси билан алмаштирилиб ремонт қилинди. Бир сўз билан айтганда, бу қозонхоналарни хоҳлаган маҳалда ишга тушириш мумкин. Фақат газ билан ишлайдиган учта қозонхона ачинарли аҳволда.

Шулардан биттаси Глинка кўчасидаги 5-уй ер тўласида жойлашган. Бу қозонхонанинг яхши ишламаётганлиги ҳақида ана шу ерда турувчи аҳоли ўтган йили шикоят қилган эди. Қишнинг қаттиқ совуқ кунларида батареялар хоналарни мутлақо исситмай қўйди. Буни ҳисобга олган район қозонхоналар бошқармаси уйни иситиш тармоқларига улашга қарор қилди. Олдинига ҳамма ишлар яхши кетди. «Горремстрой» тресли бошқармасининг махсус монтажчилари қувурларни ўрнатишиб, уни ер тўлага туширишди. Фақат иссиқлик тармоқларига улашгина қолди, холос.

Шундан сўнг, ишлар ўнтар-тўнтар бўлиб кетди. Фрунзе район қозонхоналар бошқармасининг дирекцияси қийин аҳволга тушди. Глинка кўчасидаги 5-уй қозонхоналари ремонт қилинмасдан, иссиқлик тармоқларига уланади, деб улар ғафлатда қолишди.

— Аллақачон уйимизни иссиқлик тармоқларига улаш керак эди, — деди 1-квартирада яшовчи С. Давидова. — Ҳар йили қишда кўплаб қийинчиликларга дуч келамиз. Масалан, ўтган йили қозонхонани жуда кеч ишга туширишди. Буниси етмагандай, у ердаги насосларнинг шовқинидан ҳечам ухлаб бўлмайди.

— Глинка кўчасидаги 5-уйда жойлашган қозонхонамиз қишга тахт қилиб қўйилган, — дейди бирлашманинг бош инженери Б. Габдулов. — Тўғри, «Горремстрой» трестидаги ўртоқлар уни ҳанузгача иссиқлик тармоқларига улашгани йўқ. Қозонхона ишлашга тахт қилиб қўйилган.

— Ахир, моторлар ишдан чиқиб, бино ремонт талаб қилаяпти-ку?

— Менга планёркада бу ердаги ҳамма ишлар жойида деб айтишган эди, — дейди бош инженер биз Глинка кўчасидаги 5-уйда бўлганимизда.

Б. Габдулов қозонхонадаги камчиликларни тўғрилаш ҳақида сўз берди.

Фрунзе район уй-жой бошқармасидагилар эса қачон уйларга иссиқлик беришаркин, деб қўлларини чўнтакларига солиб ўтиришган кўринишади.

— Мен иссиқлик тармоқларига қозонхонани тезроқ улаш ҳақида махсус монтаж бошқармасидагилар билан гаплашганман, — дейди район уй-жой бошқармасининг бошлиғи М. Абдураҳмонов. — Улар асосий ускуналар йўқ деб ҳамон пайсалга солишмоқда.

Абдулла Қаҳҳор кўчасидаги 1-уйда жойлашган қозонхонани ҳам марказий иссиқлик тармоқларига ўтган йили улашлари керак эди. Бу иш учун керакли бўлган ҳамма ҳужжатлар тайёр қилиб қўйилди. Лекин, иссиқлик узелини ўрнатиш учун жой бўлмаганлиги сабабли ишлар тўхтаб қолди. Шота Руставели кўчасидаги 15-уйда жойлашган қозонхона эса 1970 йилдан бери ҳамма нарса тахт бўлгани ҳолда, иссиқлик тармоқларига уланмаётир.

Райондаги 3 та қозонхона кўмир билан иситилади. Бу кўмирларни сақлаш учун жой бўлмаганлиги сабабли, ўтган йили Шота Руставели кўча, 118-уйдаги қозонхона ертўласига 70 тонна кўмирни олиб келиб тўкишди. Ёзда эса ертўладаги кўмир иссиқдан ишқаланиб ўт чиқишига оз қолди. Лекин, кўмирлар ҳозир ҳам ана шу ерда ётибди. Наҳотки, шунча кўмирни сақлаш учун бирор омборхона қуриш мумкин бўлмаса? Бу ҳақда на қозонхоналар дирекцияси бирлашмаси, на турар жой ташкилотлари ҳеч қайғурмаётир.

Ноқулай шароитда ҳам...

◆ ПАРДОЗЛАШ ТРЕСТИ ҚИШГА ТАЙЁРМИ?
◆ БОШ АЙБДОРЛАР: 11-«ВИСОТСТРОЙ», «ТАШСАНТЕХГАЗМОНТАЖ» ТРЕСТИ ВА САНИТАРИЯ ТЕХНИКАСИ ЖИҲОЗЛАРИ ЗАВОДИ.

Фрунзе районида жойлашган пардозлаш тресги энг катта қурилиш ташкилотларидан бўлиб, коллектив асосан биноларнинг ички ва ташқи сайқал ишлари билан шуғулланади. Шу кунларда трест жуда кўп объектларда сайқаллаш ишларини адо этмоқда. Пардозчиларнинг иш суръати объектларнинг фойдаланишга топширилиш муддатларини белгилайди. Чунки, дурадгор, сувоқчи ва буёқчилар бинолардаги энг сўнгги ишларни бажаришади.

Бетончилик, темир-бетон конструкцияларини монтажлаш бўйича қишга тайёргарлик кўришдан, пардоз ишларига ҳозирлик кўриш мураккабдир. Оддий мисол, ҳаво сал совиди дегунча, сувоқчиларнинг қоришмаси қотиб қолиши мумкин. Бироқ, бундан қатъий назар, пардоз ишларининг суръатини сусайтирмаслик талаб этилади. Трестда кузги-қишки тайёргарликнинг бориши қишда пол ўрнатиш, сувоқчилик, бўёқчилик каби ишларни бажаришни қийинлаштиради. Қурилиш нормалари бўйича ички пардозлашни об-ҳаво ноқулай пайтларда фақатгина томи ёпилган, ойна солинган, иссиқлик ўтказилган хоналардагина бажариш мумкин. Трестнинг жуда кўп объектларида том ёпиш ишлари адо этилган, айримларида эса тугалланиш арафасида. «Главташкентстрой» таъминотчиларининг айтишларича, омборларда етарли миқдорда ойна ва полиэтилен плёнкалар бор. Дераза ромларини вақтинча шу материаллар билан ёпиш мумкин. Пардозлаш тресги бу материаллар билан биринчи навбатда таъминланади.

Лекин, қурилаётган биноларга иссиқлик ўтказиш ташвишли аҳволда.

— Ҳозирча, — деб жавоб берди пардозлаш тресги бош инженерининг ўринбосари Е. Шалаев, — фақатгина редакция-нашриётлар корпуси объектидагина иссиқлик ўтказиш имкониятига эгамиз.

Пардозлаш тресги декабрь-февраль ойларида турли бош пудратчиларнинг 65 объектида ишлайди. Трестнинг ҳамма бош пудратчилари объектларида ҳам шу касаллик мавжуд. Бунга, Матлуботчилар уйи, «Узбекнефть» бирлашмасининг корпуси, қишлоқ хўжалик ва «ТИИИМСХ» институтларининг янги бинолари каби йирик объектларни мисолга келтириш мумкин. Биринчи иккита объектнинг (иккала объект ҳам келгуси йилда топширилиши керак) бош пудратчиси 11-«Висотстрой» тресги ҳисобланади. Матлуботчилар уйи объектига иссиқлик трассаси ўтказилган, иситиш батареялари ҳам ўрнатилган. Бироқ, бир метр ҳам ички қувурлар ўтказилмаган. Сантехникларга нисбатан талабчанлик кўрсатмаган 11-«Висотстрой» тресги ҳам унга айбдордир. Шунингдек, бу ишга «Ташсантехгазмонтаж» трестининг 1-монтаж бошқармаси ва монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигининг санитария жиҳозлари заводи ҳам сабабчи. Санитария хўжалик жиҳозлари заводи 1-монтаж бошқармасининг буюртмаларини бир қанча вақтлардан бери бажаргани йўқ. Завод сантехникларга буюртмаларини тайёрлаб бериш муддати анча ўтиб кетган. Унга бир ҳисобда монтажчилар ҳам айбдор. Улар керакли маҳсулотларга буюртмани кеч беришган.

«Узбекнефть» корпуси пардоз ишларига тайёр эмас. Объектда сувоқчи ва бўёқчилар иш бошлашидан олдин вентиляция қувурларини ремонт қилиш талаб этилади. Қувурларни ўтказиш «Ташсантехгазмонтаж» тресги «Промвентиляция» бошқармасига топширилган, бош пудратчиси эса 11-«Висотстрой» тресги ҳисобланади. Икки ташкилот ҳам бинони тайёрлашга етарли эътибор бермаяпти.

Қишлоқ хўжалик ва ТИИИМСХ институтларининг янги корпуслари қурилишида ҳам иссиқлик трассаси йўқ. Объектларнинг бош пудратчиси 159-трест ҳисобланади. Бу объектларда кузги-қишки мавсумга тайёргарлик кўриш ёддан чиққанга ўхшайди.

Трестни мавсумга бироз бўлсада, ҳозирлик кўриш учун 50 га яқин дизель ёқилғиси билан ишловчи иссиқлик генераторлари тайёрланди, керакли ёқилғи сотиб олинди. Фақат битта шундай қурилма бешолтита, яъни 100 квадрат метрча бўлган хоналарни иссиқлик билан таъминлай олади. Шуни таъкидлаш керакки, қишда айримлари бир неча минг квадрат метрдан иборат бўлган 65 объектда иш олиб борилиши керак. Пардозлаш трестидаги генераторлар объектларнинг ярмини ҳам иссиқлик билан таъминлай олмайди.

Бу соҳа бўйича кўп ишлар амалга оширилди. Лекин, қишга тайёргарлик кўриш учун ишлаб чиқилган тадбирлар ҳозиржавоблик билан амалга оширилмаяпти. План бўйича қишга тайёргарлик кўриш 15 октябрда тугалланиши керак. Бу муддатгача барча бошқармалар ва қурилиш материаллари комбинати трестга тайёргарлик батамом тугаллангани ҳақида маълумот бериши керак эди. Аммо, бундай маълумотлар бўлмади.

Бундан ташқари, трестда қишга тайёргарлик масалаларига бағишлаб эндигина йиғилиш ўтказишга тайёрланилмоқда. Йиғилишни 16 октябргача ўтказиш керак эди. Йиғилиш кузги-қишки мавсумга тайёргарлик кўришдаги кўп камчиликларни очиб ташлар. Ҳозирги вақтнинг эса ҳар дақиқаси ғаниммат. Ахир, қиш мавсумида пардозчиларга сайқаллаш ишларини олиб бориш қанчалар қийин бўлмасин, ҳеч ким уларга берилган планни камайтира олмайди-ку!

Фрунзе ва Сергели районларидаги саноат корхоналари, ташкилотлар ва муассасаларни қишки шароитда ишлашга ўз вақтида, сифатли тайёрлаш ҳақида Фрунзе район партия комитети июль ойиданоқ қайғура бошлаганди. Мана шу масалага бағишлаб директорлар кенгаши ўтказилди ва бунда вазифа аниқлаб олинди. Барча қозонхоналарни, иситиш ва вентиляция системаларини тартибга келтириш, газ етказиб беришда совуқ кунларда узилиш юз бериб қолганда ишлатиш учун қаттиқ ва суюқ ёнилғи ғамлаб қўйиш ва барча ишлаб чиқариш хоналарини иситиш қайд қилинди.

Август ойи охирида район партия комитети бюроси, район санитария эпидемиология станцияси томонидан текширилганда йилнинг совуқ кунларида ишлаш учун яхши шароит йўқлиги аниқланган корхоналар (хусусан, резина-техника буюмлари ва шиша идишлар заводлари) раҳбарларининг ҳисоботини тинглади.

Мана, октябрь ойининг иккинчи ярми ҳам ўтиб бораяпти. Ҳозир кузнинг шундай пайтики, бунда тўсатдан жала қуйиб юбориши ҳам, ҳарорат пасайиб кетиши ҳам мумкин. Эндиликда районда қишга тайёргарлик бўйича қилинган ишлар, йўл қўйилган нуқсонлар ҳақида хулоса чиқариш пайти келди.

Тўқимачилик комбинати, «Таштекстильмаш» заводи, 1-пойафзал фабрикаси каби йирик саноат корхоналарининг раҳбарлари цех ва участкаларни олдиндан иситиб кўриб, ремонт талаб жойларни ремонт қилдилар.

Лекин кўпгина завод ва фабрикаларда ҳали иш кўнгилдагидек эмас. 3-ғишт заводлари бошқармасида (директори М. Коган) эшик ва деразалар ремонти ҳали бошланмади. Барча ишлаб чиқариш бинолари иситиш системасига эга эмас, иссиқ ҳаво беришга мўлжалланган қолиплаш цехида эса, вентиляция системаси ремонт қилинмаган.

«Ўзбекистон» табиий ва сунъий чарм ишлаб чиқариш бирлашмаси (директори Л. Арушанов) маиший хоналар жуда ёмон аҳволда, цехларнинг томлари, дераза ва эшиклари ремонт талаб бўлиб ётибди. Иситиш системасининг фақат ярмигина ремонт қилинди.

5-декабрь номли фабрикадаги (директори А. Азимов) қишга тайёргарлик плани умумий характерда. У масалан, мана бундай пунктлардан иборат: «Барча диспетчерлар ва цех бошлиқлари биноларнинг ремонт талаблиги ҳақидаги рўйхатни 1 сентябргача беришлари керак», Электр тармоқларини қаерда ўзгартириш кераклиги 1 октябргача аниқлансин».

Табиийки, бу корхонада ҳеч қандай иш қилинмаган, айниқса пойафзал ремонти қабул пунктларининг қишга тайёргарлиги ёмон аҳволда.

2-тикув фабрикаси ва «Главстройиндустрия»нинг экспериментал-механика заводи қурилиш ташкилотларининг (153 ва 6-қурилиш трестларининг) айби билан қийин аҳволда қолаяпти. Тикувчилик фабрикасида ҳанузгача иссиқликни ҳисобга олиш камераси ўрнатилмаган, бу демак, уни шаҳар иссиқлик трассасига улаб бўлмайди. «Главстройиндустрия»нинг заводида янги ишлаб чиқариш корпусида кондиционерлар ўрнатилмаган, бошқа иситиш приборлари ҳам йўқ.

Турар жой фонди қишга тўла тайёрланмаган. Мактаблар, болалар боғчалари, яслилар, маданий муассасаларнинг қишга тайёргарлиги ҳам дуруст эмас. Айниқса, «Ўзбекистон 25 йиллиги» номли кинотеатрда (директори А. Пўлатов) аҳвол ёмон. Район ижроия комитетининг бу кинотеатрда капитал ремонт ўтказиш ва иситиш системалари ўрнатиш ҳақидаги қарори, кинолаштириш бошқармасининг гарантияли мактуби борлигига қарамасдан, бажарилмади.

Қиш эшик қоқаяпти. Унга тайёргарликни орқага суриш эса, оқибатда жуда ёмон ҳолларга сабаб бўлиши мумкин. Ахир мана шу Фрунзе ва Сергели районларида ўтган йилги қиш жиддий сабоқ бўлган — цехда дуруст шароит бўлмаганлиги сабабли меҳнат унумдорлиги кескин пасайган, давлат планлари бажарилмай қолган корхоналар бор-ку.

Эндиликда эса, бу аҳвол яна такрорланишига асло йўл қўймаслик керак.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рейд бригадаси:
Я. ПРИГОВОРСКИЙ, Г. ДУХОВНИКОВ, И. ПРИХОДЬКО — халқ назоратчилари.
А. КАСТ, В. ЛАПИНА, А. ҲАТАМОВ, Р. ФАИЗУЛЛАЕВ ўз мухбирларимиз.

Бадиий буюмлар фабрикасининг пешқадам тикувчиси, комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи Рихси Иноғомова ҳар сменалик топшириқни мунтазам равишда 140-150 процентдан бажараверуб, ҳозир 1975 йил ҳисобига маҳсулот берабошлади. У меҳнатдагина эмас, жамоат ишларида ҳам фаол. Фабрика комсомол комитети бюросининг аъзоси, касаба союз ташкилотининг активи.
СУРАТДА: Р. Иноғомова иш устида.
Г. Эгамбердиева фотоси.

Обуна давом этмоқда

ҲАММА ГАЗЕТХОН

1974 йил учун газета-журналларга обуна бўлишни Киров районидаги 12-ўрта мактаб ўқитувчилари ва ўқувчилари ана шу шиор асосида уюшқоқлик билан бошлаб юбордилар.

Мактаб ўқитувчиларининг ҳар бири 4-6 хилдаги газета-журналларга ёзилиб, «Союзпечать» ҳисобига 386 сўм топширдилар. Ўқитувчилардан С. Мақсудов, С. Иброҳимов, Т. Маҳмудов, Т. Усмонов, Р. Баҳодировалар 6—8 номда марказий ва маҳаллий газета-журналларга обуна бўлдилар.

Мактабдаги 706 ўқувчидан шу кунгача 512 киши ёшлар газета-журналларига ёзилди. Ўқувчилар ҳисобига 764 сўм топширилди.

Газета ва журналларга обуна ишини кутубхоначи Л. Нурмуҳамедова билан бош пионервожатий Ў. Файзиева олиб бормоқда.

С. СУЛТОНОВ.

ЯНГИ ЛИНИЯЛАР

Нон-булка комбинатида янги автомат линиялари монтаж қилинмоқда. Бу ерда узунлиги 20 сантиметрлик макарон тайёрланадиган 2 та линия ишга тушиш арафасида турибди. Уларнинг ҳар бири бир кунда тухум аралаштирилган 10 тонна макарон тайёрлаш қувватига эга.

Редакциямизга хабар қилишларича, комбинатда 2 хил печенье Давлат Сифат белгиси»га тайёрланмоқда. Ҳозир уларнинг намуналари ишлаб чиқарилди.

Яқинда Киевдан автомат линияси келтирилди. У 2 ойгача ўз таъми, сифатини йўқотмайдиган нон маҳсулоти тайёрлашга мўлжалланган. Комбинат мутахассислари Москва, Ленинградга бориб, мосламани бошқариш усулларини ўрганиб келишди.

Макаронга ўхшатиб тайёрланадиган янги нон маҳсулоти хуштаъм, тўйимли бўлиб, узоқ сафарга чиқувчилар учун қулай.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

«Этава—73» виставкасида Совет Иттифоқи куни

БУХАРЕСТ. Қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат саноати учун машина ҳамда ускуналар халқаро «Этава-73» виставкасида Совет Иттифоқининг миллий куни ўтказилди.

СССР павильони байрамдагидек безатилган бўлиб, гавжумлик ҳукм сурди. Бу ерда 1.250 квадрат метр майдонга 12 ташқи савдо бирлашмасининг бир мингдан кўпроқ экспонати қўйилган. Виставкага келган кишилар павильонни зўр қизиқиш билан кўздан кечирадилар. Павильон экспонатлари Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар Социалистик иқтисодий интеграцияси комплекс программасини амалга оширишда СССР эришган сўнгги ютуқларни акс эттиради. Совет Иттифоқи билан дўстона алоқалар қилувчи Румыния жамияти делегацияси павильонда бўлди.

Павильонга келган кўпгина кишилар таассуротлар дафтарига ўз фикрларини ёзиб қолдирмоқдалар. Румыния Қишлоқ хўжалиги, озиқ-овқат саноати ва сув хўжалиги министри А. Микулеску биринчи бўлиб ўз фикрини ёзди. «Биз — деб қайд қилди у,— Совет буюмлари виставкасини зўр қизиқиш билан кўздан кечирдик. Бизнинг корхоналаримиз ҳам кўпгина ана шу буюмлар билан таъминланиши мумкин. Виставка — ҳаммамиз учун фойдали тадбир бўлиб, алоқаларимизни ривожлантиришга анчагина ҳисса қўшади. Бундан буён ҳам катта муваффақиятларга эришувингизни тилайман».

(ТАСС).

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ

УЛАН-БАТОР, Халқ Монголиясидаги Социалистик меҳнат касаба союзлари мактабларида янги ўқув йили бошланди. Бундай мактаблар МХРда бир йил муқаддам ташкил қилина бошлаган эди. Ўқиш программасида ишчи ва хизматчиларнинг сиёсий, иқтисодий билимларини системали равишда ошириш, уларнинг ишлаб чиқариш илғор тажрибасини эгаллаб олиши кўзда тутилади. Ҳозирги вақтда республикадаги саноат корхоналари, хўжалик ташкилотлари, маданий ва бошқа муассасалар ҳузурида икки мингдан кўпроқ ана шундай мактаблар ишлаб турибди.

(ТАСС).

Америка Исроилга қурол-яроғ юбормоқда

НЬЮ-ЙОРК. Америка матбуотининг ёзишича, АҚШ Исроилга «чекланмаган миқдорда» ҳар хил қурол-яроғ юборишини давом эттирмоқда. Газеталарнинг хабар беришича, ҳозирги вақтда Исроилга юборилаётган АҚШ ҳарбий техникаси орасида «Вьетнам урушида» ўзининг самарадорлигини кўрсатган» танкка қарши ракеталарнинг янги тури ҳам бор.

«Крисчен Сайен Монитор» газетаси Исроилга унинг берган ҳарбий талафотларини қоплаш учун 23 та «Ф-4» Фантом» қирувчи реактив самолётлари, шунингдек «Осмон—ер» классидаги ракеталар юборилганлигини уқтириб ўтади.

Арканзас штатининг Литл-Рока шаҳридаги «Кей-Эйти-Ви» телевизион станцияси ҳарбий ҳаво кучларининг яқин орадаги базаларидан Исроилга жуда кўп ракета, бомба ва қурол-яроғларнинг бошқа турлари юборилганлигини эълон қилди. Станциянинг кино операторлари бортида Исроил белгилари бўлган ва ҳарбий юклар ортилган самолётларни суратга олишга муваффақ бўлдилар. Исроилга қурол-яроғлар Американинг «Эс-5А» гигант ҳарбий транспортларига юкланиб жўнатилмоқда, деб хабар беради «Кэй-Эйти-Ви» телевизион станцияларининг мухбирлари.

(ТАСС).

Чилида „янги тартиб“

Реакцион фашист хунта Латин Америкасида демократик ҳамда ватанпарвар кучларга қарши мисли кўрилмаган қонли террор ва мудҳиш репрессияларни бошлаб, Чили халқининг революцион ғалабаларини тугатишга киришди. Генерал кийимини кийиб олган жаллодлар мамлакатда Халқ бирлиги ҳукумати амалга оширган кенг ижтимоий —иқтисодий ислоҳотларнинг самараларини батамом тугатибгина қолмай, балки шу билан бирга демократия ва конституциянинг ҳар қандай кўринишларини ҳам тугатмоқчи бўладилар.

Модомики, Чили конституцияси бекор қилиниб, парламент тарқатиб юборилган, барча демократик партиялар ва ташкилотлар, меҳнаткашларнинг касаба союзлари ман қилинган экан, зўравонлик ва жабр-зулм давлат сиёсати қилиб қўйилган экан, қанақа озодлик ва демократия тўғрисида сўз бўлиши мумкин, деган савол туғилади. Францияддаги «Юманите» газетасининг ёзишича, давлат сиёсатининг асосий мазмунини «ўликларга озодлик», «тирикларга турма» деган ибора билан ифодалаш мумкин, холос.

Чилида пайдо бўлган эс-эсчилар томонидан ўрнатилаётган «янги тартиб» уларга Чилида зўравонлик, жабр-зулм режимига нисбатан ҳар қандай қаршиликни қонга ботириш учун Чили жамиятининг ривожини орқага буриб юбориш ва мамлакат халқини яна капиталистлар ҳамда империалистлар асоратига солиш учун керак. Ҳарбий хунтанинг биринчи қадамлариёқ бу вазифа унинг олдига энг асосий вазифа қилиб қўйилганлигини кўрсатади. Чилида меҳнаткашларнинг ҳаётий ҳуқуқларига ҳамма соҳада ҳужум қилиш билан айни бир вақтда йирик маҳаллий ва чет эл капиталининг ҳукмронлиги тикланмоқда.

Хунта декретлари Сальвадор Альенде кенг меҳнаткашлар оммасининг турмушини яхшилаш учун уч йил мобайнида қилган ҳамма ишларни, халқ ҳокимияти эришган барча ғалабаларни йўққа чиқармоқда. Ишчилар синфи ўзининг қонуний ҳуқуқларини қаттиқ туриб ҳимоя қилишдан маҳрум этилди, иш ташлаш бекор қилинди, бирон-бир қўшимча ҳақ тўланмаган ҳолда иш ҳафтаси муддати узайтирилди. Меҳнаткашларни эксплуатация қилишнинг кучайиши билан айни бир вақтда ишсизларнинг ғоят кўпайиб кетиш хавфи туғилди. Хунта ишлаб чиқариш доирасидан «ортиқча кишиларни» ҳайдаб чиқармоқчи бўлиб турибди. Бунинг натижасида 120 минг киши ишдан маҳрум бўлиб қолади.

Мамлакатнинг янги ҳокимлари иш ҳақини доимо бир меъёрда сақлаб қолиб айни вақтда нарх-навони ҳаддан ташқари ошириш йўлига кирдилар. Озиқ-овқат ва кенг истеъмол моллари нархи 15 октябрдан бошлаб ўрта ҳисобда 400 процентдан ҳам ошди. Шундай бир вазиятда генерал Пеночетанинг хунта «социал муваффақиятларни йўқ қилмайди, балки уларни янада ривожлантиради ва кенгайтиради» деб вайсаганлигининг қандай аҳамияти қолди?

Генерал Чили халқи бошига мислсиз азоб-уқубатлар солаётган бир вақтда халқ бирлиги ҳукумати Чилидан ҳайдаб юборган Америка миср уда компаниялари «Интернейшнл телефон энд телеграф» корпорациялари штабида, «Нью-Йорк пост» газетасининг ёзишича, тантанали вазият ҳукм сурмоқда. Улар Чилига қайтиб келишга, Чилининг табиий бойликларини яна ўз қўлларига олишга ва Чили халқини бемалол эксплуатация қилишга тайёргарлик кўрмоқдалар.

Халқ бирлиги ҳукумати давлат ихтиёрига олган ёки ишчилар ўз назорати остига олган корхоналарни хунта яна уларнинг собиқ хўжайинлари — Чили капитал магнатларига топшира бошлади. Чили латифундиячилари ҳам яна ўз ерларига қайтиб келса керак. Халқ ҳукумати амалга оширган ер ислоҳотига мувофиқ шу латифундчиларнинг ерлари деҳқонларга берилган эди.

Реакцион фашист кучлари Чили халқига мажбуран қабул қилдирмоқчи бўлган «янги тартиб», озодлик ва демократия» мана шундан иборат.

Н. ЧИГИРЬ,
ТАСС обзорчиси.

XX аср овози

Галактион Табидзе

Совет жамоатчилиги яқинда машҳур грузин шоири, грузия совет поэзиясининг асосчиларидан бири Галактион Табидзе туғилган куннинг 80 йиллигини нишонлайди.

Галактион Табидзе грузин шеъриятида янги, инқилобий саҳифа очган, шу саҳифани бойитиш, вояга етказишга бутун умрини тиккан шоирдир. «Аср», «Инқилобий Грузия», «Матбуот», «Европа йўлларида», «Умрим — Ватан» каби ўлмас китоблари туфайли Табидзе номи фақат Грузиядагина эмас, балки Бутуниттифоқ китобхонлари қалбидан ҳам чуқур жой олди.

Қуйида Галактион Табидзе шеърларидан намуналар ўқийсиз.

Омон бўл!

Зулмат чодирини
Ёндир,
Этгил кул,
Омон бўл, ёруғлик
Омон бўл!
Маъдан қуясанми
Ё ўрасан дон —
Зарбингдан
титрасин
Ҳасадгўй, ёмон!
Сен — халқим
Доимо омон бўл,
Омон!
Тоғлар тизмасидан
денгизга қадар
Ўссин,
қўриқласин
Жасур йигитлар!
Омон бўл,
Ватаним,
Ер бўлсин зафар!
Бизга тут, зиёдан
Ясаб хушбўй гул!
Омон бўл,
Эҳ дунё,
Омон бўл!

* * *

Сени кўрсам, эй
шабнам,
Баргдаги ёшдек,
Ёдланар йиғлаган
дам,
Тинмагур ёшлик.
Офтоб артди
шабнамни,
Ва яшарди шом;
Тинмагур ёшликдаги
Гуноҳим тамом.
Дерсиз, бари эди
соз
Гўзал, бардошлик,
Ҳаммасига гуноҳкор
Тинмагур ёшлик!
Ўтиб кетди у
кўклам
Юр кетдик, қочдик;
Шу атрофда чарх
урар
Тинмагур ёшлик.

* * *

Кетасан... кўтариб уқубат, дардинг,
Мисоли соҳилда ўрасан пичан.
Сен бугун ўлдинг, деб ким ҳам айтарди?
Йўқ, бугун дунёга келдинг асли сан!
Кетасан... хеч кимга бўлмай ортиқ юк —
На бунда, Ерда, на Арши аълода.
Ким айтди, сен бугун бадбахт ва ўксук?
Бугун энг бахтиёр куннинг дунёда.
Кетасан... хўп, бўлсин толе сенга ёр,
Сенда-ку бўлмаган ўзга бир маскан.
Ким айтар кулбага бўлгандинг деб зор!
Бошпана топганинг бугун чин экан.
Кетасан... ўзгалар қилади ҳавас,
Бу ажойиб қисмат ахир кимда бор:
Кенглик-ку бағрига чақирибди, бас,
Сен энди бир умр мангуликка ёр.

Раззоқ Абдурашидов таржималари.

Роза МУҚАШЕВА

Қирғизистон

Кўз

Япрғини сарғайтиб, гулни сарғайтиб,
Оғир одимлайди салобатли куз.
Дилдираб, дилдираб япроқлар — ғариб,
Бандидан ўзилиб, ерқучар сассиз.
Тоғлар ошиб келган намхуш шамоллар,
Яйловлар кўксини сирпаб ўтади.
Самода булутлар оғиб шимолдан,
Мағрур чўққиларнинг қифтин тутади...
Мўрилардан тутун ўрлар фалакка,
Ўзлигин танитмоқ истайди гўё,
Майсалар танидан томчилар чакка,
Сирли кечаларга тонг — меҳригиё!

О. Наҳанов таржимаси.

Карим ҚУРБОННАФАСОВ

Туркманистон халқ шоири

ДЎСТЛИК

Нимага ўхшайди қадрсиз дўстлик?
Дўстликни қалбингдан бадарға этма.
Бир парча зар топсанг ва ўшанча мис,
Зарни ўзинг олиб, унга мис тутма.
Аммо уни жуда эъзозласанг ҳам
Баҳс учун жой қолдир қалбда, унутма.
Нимага ўхшайди баҳссиз дўстлик?
Тортишув этмишдир қалб мулкини бой.
Аммо сўкишма ҳеч баҳс маҳалида:
Дўст билан сўкишиш пастлик хойна-ҳой.
Мабодо бехосдан аразлар бўлсанг,
Албатта қолдиргин ярашмоққа жой.

Туркманчадан У. Темур таржимаси.

Қайсин ҚУЛИЕВ

Кабардин-Болқар шоири, Давлат мукофоти лауреати.

ПРОМЕТЕЙ МОНОЛОГИ

Нон пиширинг, қайнатинг
деб сув,
Бўлсин дедим кулбангиз
илиқ.
Мен худодан келтирдим
олов,
Беради деб сизга озодлик,
Болаларнинг бўм-бўш,
маъносиз,
Уйини учун келтирмадим,
йўқ!
Ҳатто тоғда исининг деб
сиз,
Олиб келдим гулхан билан
чўғ!
Темтираса тунда одамзот,
Оллоҳ кулди самода мағрур.
Шунинг учун мен келтирдим
ўт,
Еритсин деб ерни юлдуз.
нур!
Жонли гулхан алангасида,
Инсон бахти бўлсин
мунаввар!
Ер худоси — инсон самога,
Ҳавас қилиб боқмасин
зинҳор.
Ҳа, кечирмас
ботирни карим,
Уз ҳукмини қилди
ҳукмдор.
Қолларга михланди қўлим,
Занжирга банд этди
бадкирдор.
Тоғ кўкида айланган
калхат,
Жигаримни чўқир
кунма-кун.
Сизга севгим одамлар,
беҳад,
Сизга бердим оллоҳ оловин!
Суд қилдилар аммо кўп
узоқ.
Қийноқларим чўзилди ёз,
қиш.
Мен худонинг олдида
бироқ,
Ҳақлигимни этдим
намойиш.
Бурдаласа ҳамки қонхўр
қуш,
Мен ўйладим ўт
қудратини.
Сиз — одамлар, кулбангизда
хуш,
Ултиргансиз, унутиб мени.
Нега керак беҳуда ғавғо?!
Оромингиз доим бўлсин
тинч.
Уйлабманми, мен берган
совға,
Қўшни уйин ёндиришин
ҳеч.
Эшитилар гулхан овози,
Фазоларга ўрлар аланга,
Қўлларимда михнинг
азоби,
Чидагайман оғриқ, аламга.
Қотилимга бефарқ боққан
зот,
Гуноҳкормиз ҳаммамиз бир
ров.
Мен йиғлайман бугун,
одамзот,
Гар ёндирса кулбангни олов!
Ёш эмассиз одамлар, бугун,
Кўз ёш тўкса, оловга
лаънат.
Дунё тамом ёнмоғи мумкин,
Мен келтирган оловдан
ҳайҳот!
Такрорлайман, ўйлайман
ҳар дам,
Ўтда ахир тош-темир ёнар,
Ёнмасин деб чекаман алам,
Мен келтирган ўтда
Она-Ер!

Г. БЕРДИЕВ таржимаси.

Амрита УРИТАМ

Покистон шоираси

НОМА

Тарки хоб этдим яна то субҳидам —
Гул юзингни кўргани қилдим ҳавас.
Ўргилай тақдиргинамдан
дамба-дам
Оламан меҳринг ҳавосидан нафас.
Кундузи жон ўртар иссиқ тафтини
Тунда кўз ёшин тўкиб босгай булут.
У бажарди ерга қилган аҳдини,
Сен ўша ваъданг яна этдинг унут.
Лаҳзада минг марта орзу каптарим
Орзу осмонин кезиб парвоз этар.
Сочинг атрин келтирур деб, сар-сари
Мен сабодан мужда кутгум ҳар саҳар.
Ёр, мурод тоғи баланд, чиқмоқ
маҳол,
Йўл йироғу ғовлари беҳад унинг.
Тушда кўрсам гар жамолингни,
ҳилол,
Ҳасратим ортиб, қора бўлгай куним.
Битганим ҳар битта шеър бир
номадир.
Лек асир этмиш дилимни шубҳа гоҳ:
Билмадим, ёзганларимдан мисраси
Йўл топиб, бўлганмикин қалбингга
жо?!

УЛМАС таржимаси.

Улуғ ўзбек олими ва гуманисти Абу Райҳон Берунийнинг минг йиллиги яқиндагина нишонланди. Ҳамза номли Ленин орденли Ўзбек Давлат академик театри коллективи драматург Уйғуннинг «Абу Райҳон Беруний» спектаклини саҳналаштирди. СССР халқ артисти Олим Хўжаев ва Б. Йўлдошевлар пьесага режиссёрлик қилишди. Энциклопедист олимнинг ролини Ўзбекистон ССР халқ артисти Зикир Муҳаммаджонов ўйнади.

СУРАТДА: спектаклдан кўриниш.

Г. Пун фотоси. ТАСС фотохроникаси.

Муҳаммад АЛ-ФАЙТУРИЙ

Судан

АФРИКА ОВОЗИ

Сербардош Африка!
Ўзгалар худосига,
Қурбон қилинган ҳаёт.
Қон ва тер дарёсида
Суғорилган, нотавон,
Алам чеккан Африка,
Ўтмиш орқада қолди!
Янги давр келаётир —
Узилган тузоқлару
Парчаланган кишанлар,
Тикланган елкаларнинг
Замонидир бу замон.
Овозингни тинглаяпман, Африка!
Қандай дадил, ғазаб тўла овоз бу.
Унда гўё шамолларнинг қўшиғи,
Ўсаётган майсаларнинг садоси.
Унда пинҳон
Конгонинг ўт нафаси,
Шаршаралар шовқинию
Тўлқинларнинг қирғоққа роз айтиши,
Япроқларнинг сирли шивир-шивири.
Овозингни тинглаяпман, Африка!
Қандай аниқ, жаранглаган овоз бу.
Унда оддий деҳқонларнинг куйлари,
Далаларда кўкка учган қўшиқлар.
Ёғоч тишли омочнинг ғичирлаши,
Ёрғучоқнинг бир текис бўғиқ сози.
Овозингни тинглаяпман, Африка!
Қандай янгроқ, шодлик тўла овоз бу.
Унда улуғ доҳийларнинг хитоби,
Гавжум йиғинларнинг шовқин-сурони,
Исёнкор қон билан тўла қалбларнинг
Ҳамоҳанг уриши унда мужассам,
Там-тамлар садоси унда омухта.
У жар солар бутун дунёга:
— Озодлик,
— Озодлик,
— Озодлик,

НОСИР таржимаси.

Ёзувчиларнинг халқаро учрашуви

БЕЛГРАД. 19 октябрь. (ТАСС). Бу ерда ёзувчиларнинг ўнинчи халқаро учрашуви очилди. Учрашув қатнашчилари адабий ижодкорликнинг актуал проблемаларини муҳокама қиладилар. Югославия китобхонларини ўз асарлари билан таништирадилар.

21 октябрга қадар давом этадиган бу адабий анжуманда 16 мамлакатдан, шу жумладан, Совет Иттифоқи, Польша, Чехословакия, Руминия, Германия Демократик Республикаси, Германия Федератив Республикаси, Франция. Миср, Араб Республикасидан келган ёзувчилар қатнашмоқда.

Михаил ЛАКЕРБАЙ

Абхазия

Ваъда

НОВЕЛЛА

Биз купеда уч киши: икки эркак ва ўрта ёшли, жуда гўзал аёл эдик. Оқшом шабадаси дераза дарпардасини ўйнарди. Салқин тушди. Биз ҳамма учун азиз, мен учун эса жонажон бўлган жанубга томон елдек учиб борардик, шу боисдан бўлса керак фақат яхши нарсалар ҳақида гапиришга ҳаракат қилардик. Биз дўстлик, севги, шон-шараф, абхазларнинг одамийлиги ҳақида гаплашдик.

Кутилмаганда аёл ўрнидан турди ва ҳаяжонланиб, купеда уёқдан-бу ёққа юра бошлади.

Бизга мовий кўзлари билан боқиб шундай деди:

— Мен шунга аминманки, бизнинг ҳар биримизнинг виждонимизда, гарчи биз уни бажаришимиз мумкин бўлган бўлса ҳам, бажармаган ваъдаларимиз битта эмас... Мен мутлақо мумкин бўлмаган шароитда ўз ваъдасини бажарган одамни кўриш бахтига муяссар бўлганман. Шу сабабли мен уни бир умрга унутмайман...

Биз ундан у киши ҳақида гапириб беришни сўрадик, биттамиз эса, ҳатто шундай ҳам дедик: «Бу сизнинг биринчи муҳаббатингиздир?».

У оҳистагина жавоб қилди:

— У-ў, йўқ! Мен бу кишини ҳаётимда атиги икки мартагина кўрганман. Муҳаббат — бошқа нарса, ҳурмат ҳам бошқа. Буни инсоннинг олийжаноб қалби олдидаги таъзим деса бўлар... — У яна ўтирди ва вагон деразасидан қорайиб қолган осмонга тикилганча, гапини давом эттирди.

Утган йили биз эрим билан Сухумига бордик. Биз Абхазиянинг мафтункор табиатини томоша қилишдан ташқари, мен ҳали мутлақо билмаган, лекин жуда кўп яхши гаплар эшитганим, абхаз халқи билан ҳам танишишни истардик...

Биз жойлашган «Абхазия» меҳмонхонасига кираверишда ёнимизга эримнинг ўртоғи келди ва бизга ўртоғини ўрта бўйли, келишган абхаз йигитни таништирди. У русчани яхши гапирарди, бунинг устига жуда ширинсухан, хушчақчақ суҳбатдош чиқиб қолди.

Рўпарамизда тахтага афиша илиб қўйилганди. Унда бу ерда гастролда юрган Тбилиси опера ва балет театрининг сўнгги томошаси — «Данси» операси маълум қилинганди.

Театр ҳақида, ана шу опера ҳақида гаплашдик. Менга уни Москвада жуда мақташган эди. Лекин, меҳмонхонада бизга айтишларича, бу спектакль учун билетлар биз келгунимизга қадар сотиб бўлинганди.

— Аттанг-а, «Данси»ни жудаям тинглагим бор эди-да, — мен армонимни яшира олмадим.

— Мен сизга ёрдам бераман, —деди йигит.

— Ваъда бераоласизми? — сўрадим мен.

— Ҳа, — деб жавоб берди у жиддий. — Мен сизга билет ёки пропуск топиб, томоша бошланишидан бир соат аввал шу ерга, меҳмонхонага келтириб беришни ваъда қилаоламан. Бундан эртароғи мумкин эмас. Мен дарҳол қишлоғимга жўнаб кетишим керак — у ерда зарур ишим бор...

Биз унга ташаккур билдириб, номеримизга кириб кетдик.

Орадан икки кун ўтди. Кечқурун томоша бўлиши керак эди. Биз эрим билан отланиб, янги танишимизни кутиб турардик.

Мен ташвишлана бошладим — у ярим соатга кечикаётган эди... Ниҳоят, мен уни меҳмонхонамиз томон шошиб келаётганини кўриб қолдим. Салдан кейин у эшикни тиқирлатди ва ичкарига кирди. У кечикканлиги учун узр сўраб, бизни ортидан юришга таклиф этди. Театр залига кираверишда у бизга пропуск берди.

— Наҳотки ўзингиз биз билан кирмасангиз, — деди эрим.

— Кечирасизлар, мен кираолмайман, — деди у ғамгин руҳда.

— Нега энди? —деб қизиқдим мен.

— Бугун менинг онам қазо қилди, — деди у паст товуш билан.

Биз шу қадар эсанкираб қолдикки, ҳатто дарҳол ҳамдардлик билдиришни ҳам унутдик. Мен беихтиёр шундай дедим:

— Ундай бўлса, сиз нега бу ерга келдингиз?

— Мен сизларга ваъда бергандим, — деди у. Кейин эса, яна бир марта кечирим сўраб, биз билан хайрлашди ва театрдан чиқиб кетди.

Бошига катта қайғу тушган бу кишининг ўз бурчини ҳис этиши мени жуда ҳаяжонлантириб юборди. У кетди, лекин биз узоқ вақт ортидан қараб қолдик. Мени театрга ҳам боргим келмай қолди.. Мен у кишининг кучли иродаси ҳақида ўйладим. Бошига шундай даҳшатли иш тушганлиги, шундай тўлдириб бўлмас йўқотиш юз берганлиги — она ўлганлигига қарамасдан, аслида, арзимас бир ваъданинг устидан чиқиш учун ўзида куч топа олиш ҳақида фақат ўйлаш осон!

— Қандай кучли ирода-я — деди аёл ҳикоясини якунлаб, нигоҳини деразадан оларкан.

— У йигитнинг ўзи эса бу ишида ҳеч қандай ғайриоддийликни кўрмаган, — деди қўшни купедан чиқиб, шу пайтгача бурчакда жимгина ўтирган йўловчи. — У бошқача йўл тутолмасди. Бу кучли ирода унинг қонида бор, абхаз халқининг ўзи асли шундай. Мен — русман, лекин 30 йилдан кўпроқ вақтдан бери тоғдаги Лата қишлоғида абхазлар орасида яшайман. Мен абхаз халқини олийжаноб қалби, мардлиги учун севаман.

— Кейинчи, кейин сиз уни учратмадингизми, — деб сўрадим мен.

Бир неча кундан сўнг биз Сухумидан жўнаб кетдик, мен ортиқ уни кўрмадим. Лекин, бу йигитни, унинг бу ишини мен ҳеч қачон унутмайман.

Аёл жим бўлиб қолди. Назаримда унинг киприклари намлангандай эди... Биз ҳам жимгина ўтирардик. Поезд станцияга яқинлашиб қолганди, ойнадан яшил ва қизил чироқлар кўрина бошлади.

Русчадан таржима.

Мишигийн ШИРИНСУРЕЙ

Мўғулистон

Жилға оқади

Югуриб, ўйноқлаб жилға оқади,
Мавж уриб, қўнғироқ кўпиклар отар.
Ҳеч ерда тўхтамай қулоч отади,
Даралар остидан товланиб ўтар.
Қаёққа интилар тоғлардан тушиб,
Қаёққа шошади урилиб тошга?
Чўққилар оша у чўл излаб, жўшиб,
Борарми булутга ёки қуёшга?
Нафасин совутган кузги жилғалар,
Куннинг кеч нурлари эркалолмас ҳеч.
Эгийн дарёсига сувларин элтар,
Мўғулистон қандай гўзал кузак-кеч!
Атрофда водийлар нур эмган, атлас,
Олтин экинзорлар яркирар, кўркам.
Эгийн водийсида комбайнлар тинмас,
Қирғоқда саф тортиб тоғ бўлган
ғарам.
Жилға Эгийн билан икки кун чопиб,
Сарҳаддан йўл олар янги ерларга.
Қўл берар қудратли, улкан Селенга,
Шунинг-чун югурар чиқиб қирларга...
Селенга суви-ла шошар Байкалга,
Сокин қулоч ташлар, тиниқ, шаффоф,
дур.
Илгари қоялар аксин элтарди,
Бугун эса ГЭСдан калтиради нур.
Улкан кўприкларнинг остидан букун,
Меҳнатни улуғлаб оқиб ўтади.
Янги пароходлар кўради ўзин,
Тез учар поездлар боқиб ўтади.
Янги қишлоқлар ва уйлар ёнидан,
Олтин далалардан ўтар у дарё.
Бепоён Байкалга Селенга билан,
Югуриб, иқболга учади гўё.

НАЗАРМАТ таржимаси

Хариваншрай БАЧЧАН

Ҳинд шоири

«МАДХУШУАЛА»ДАН САККИЗЛИК

Муҳаббатим, сенсан шаробим маним,
Мен—шаробни кутиб ётган бўш
қадаҳ.
Ўзинг билан тўлдирасанда таним,
Симирасан лабинг лабимга қадаб.
Чайқалтириб сени, ақлим йўқотгум,
О, вужудим тўлғазганим, сен ҳам
маст.
Битта шодлик иккига бандмиз бугун,
Иккимизнинг номимиз бир —
майпараст.

У. Жамол таржимаси.

Али СУХАЙЛ

Ироқ ёзувчиси

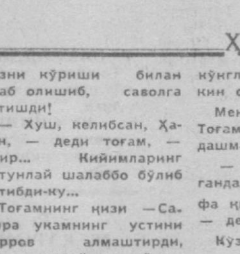

Ҳаёт бусағасида

ҲИКОЯ

Бизнинг уйимиз кўҳна Бағдод кварталларидан бирида жойлашган. Кўпгина хотиралар мана шу уй билан боғлиқ. Йиллар ўтса-да, ҳамон ўша-ўша: нураб тушай деб турган девор, нам хонача ҳамда кичкина ҳовли кўз олдимдан кетмайди. Шу ерда туғилдим, шу ерда мен учун ниҳоятда қадрли бўлган — болалик ва ўсмирлик даврим ўтди..

...Ёмғир тиним билмай қуярди. Кўчакўйларни қоронғилик қоплади. Эшикда отам кўринди. Билмадим, бугун ўгай онам унга нималар деб шикоят қилган экан. Унинг менинг устимдан шикоят қилмаган бирор куни ёки бирор дақиқаси бормикин? Мен дўзах оловида ёнардим. Бурчакка тиқилиб олиб, у ердан қочишга жой ахтарар, китобга муккамдан тушганча ўзимни овунтирар эдим.

Кўзимда ёш ҳалқаланди: бир-биридан аччиқ, аммо қалбим учун қадрли хотира жонланди. Мен онам ҳақида, энг қадрли инсон тўғрисида, ўйлай бошладим... Онамни ёз кечасида тўлғоқ тутиб, азоблангани ёдимга келди. Отам дарҳол дояни чақириб келди. Ушанда мен чамаси саккиз ёшда бўлиб, отамни жуда яхши кўрардим. Онам базқириб-қичқирар, менинг қалбим эса қийноқда тўлғанарди. Оқшом чўкди, ҳеч қандай умид қолмади... Соат миллари айланар, отам ҳамон хонанинг у бошидан бу бошига бориб келар эди. Тонг ёришганда у тинчланди, хонамизни сукунат қоплади. Ҳаммаси тамом бўлди... Волидамнинг совуқ танаси ёнида гўдак йиғларди. Бу укам Аҳмад эди.

Буларни отам хонага кирганида, ўгай онам менинг устимдан арз қилганида эсладим. Укам ҳеч нарсага парво қилмай, менинг ёнимда ўйнарди. Отам жаҳл билан:

— Сен нега онангга қулоқ солмайсан? Сабрим тугади!...— деб бақирди. Фурсат ўтмай яна давом этди:

— Сени еб-ичириб, кийинтираётгани ни эсингдан чиқардингми? Йўқол кўзимдан!... Ишла!.

Бир зум қотиб қолдим. Сўнгра жойимдан турдиму, кўчага отилдим. Аҳмад орқамдан чопиб келарди. Иккимиз кўчани кесиб ўтиб, тоғамникига томон йўл олдик. Укам бўйнимдан қучоқлаб олган, мен эса ўтлоқдан сакраб, тез-тез юриб борардим. Кўча чироғи хира нур сочар, бу нур жилваси да йўлнинг ҳар иккала томонидаги уйлар чайқалаётгандай туюларди. Кўчанинг бир бурчагида тиланчи ёмғирга ҳам эътибор бермай қўлини чўзар, бошқа бурчакда эса кекса аёл ухлаб ётарди.

Биз кўча юзасидаги бағдодий деразали уй олдига келиб тўхтадик. Бир лаҳза ажабланган ҳолда, эшик олдида туриб қолдик. Аҳмад мени тетиклантирди, сўнг эшикни қоқдим...

Кийимимиз бутунлай шалаббо бўлган, ёмғир тинимсиз қуярди.

Бир неча дақиқадан кейин эшик очилиб тоғамнинг хотини мўралади.

— Ҳасан-Аҳмад, сизлармисиз! — ҳайрон бўлди у, — ёмғирда нима қилиб юрибсизлар? Қани, киринглар...

Катта хонада тоғам ва барча оила аъзолари жамулжам эди. Улар бизни кўриши билан ўраб олишиб, саволга тутишди!

— Хуш, келибсан, Ҳасан, — деди тоғам, — Утир... Кийимларинг бутунлай шалаббо бўлиб кетибди-ку...

Тоғамнинг қизи —Самира укамнинг устини дарров алмаштирди, мен печка ёнига ўтирдим.

— Нима бўлди? —Келинойим сўради, — Яна ўгай оналаринг билан айтишиб қолдиларингми?

Ҳар сафар, ўгай онам мени отамга ёмонлаганида, мен уларнинг уйидан бошпана топар, кўнглим шу ерда таскин олар эди.

Мен бошимни эгдим. Тоғам ва келинойим индашмади.

— Уз ойнси ҳаёт бўлганда, уни ҳеч ким хафа қилмаган бўларди, — деди келинойим.

Кўзларимда ёш ҳалқаланди. Тоғам менинг елкамга қўлини қўйиб:

— Бардам бўл. Мен сенга ишонаман. Отангга ҳақиқатдан ҳам қийин...— деди.

Шу кеча мен кўрпанинг у ёғига, бу ёғига думалаб, мижжа қоқмай чиқдим. Аҳмад ёнимда ётарди. Ёмғир шундай қуяр эдики, ойналар қисирлаб кетарди. Гўё табиат ҳам мен билан бирга азоб чекаётгандай эди. Йироқ-йироқда, худди шамшир каби яшин лопиллар эди-ю, яна саробдек ғойиб бўлар: бир зумга тун ойдин кундузга айланарди. Сўнгра борлиқни тун пардаси қоплаб олар, хонага сукунат чўкарди... Хаёлимда ўтмиш хотиралари ғужғон урарди. Угай онамнинг овқатни яшириб қўйиб, ўз болаларига берганини эсладим. Бир сафар, у мени ҳайдаб юборганди. Мен қўшниларимиздан бири ким ўзарга катта зиёфат бераётганини эшитдим. Бошқа болалар каби косамни кўтарганча уларникига югурдим. Биз энди уй эшиги олдига етганимизда, бир киши муштумини ўқталди... Мен уйга оч, наҳор, мулзам ҳолда йиғлаб қайтдим.

Мактабда илғор ўқувчилардан эдим. Директор ва ўқитувчилар мени қўллаб-қувватлашар эди. Улар мени китоб ҳақи тўлашдан озод қилишганди ва унча-мунча ёрдам бериб туришарди.

Шу топда ёнимга ағдарилиб, Аҳмаднинг ухламай ётганини кўрдим. У энтикиб -энтикиб нафас оларди.

— Сен ухламаяпсанми? — шивирлади у қулоғимга.

— Аҳмад, жим... ухла... — Эркалаб жавоб бердим.

Шу хонада тоғам ва бошқалар ухлашарди. Хона кенг эди. Шу ерда Самира ҳам ухлаяпти. Биз бир-биримизни яхши кўрардик: жуда қаттиқ бир-биримизга ўрганиб қолган эдик..

Тонг ёриша бошлади. Тип-тиниқ осмоннинг аллақаерида кичик-кичик тўда булут кўринди. Кўча ёмғирдан ойнадек ювилган эди.

Тоғамнинг уйи жонланиб қолди. Келинойим ва Самира нонушта тайёрлашга киришдилар. Оила аъзолари печка атрофига йиғилдик. Нонушта қилдик. Чой-нондан кейин тоғам билан иккимиз ишга жўнадик.

Тоғамнинг велосипеди орқасига ўтириб олиб, серқатнов кўчада жойлашган дўконга етиб келдик. Бу тоғамнинг дўкони эди. Мен унга ёрдам бера бошладим.

Бирмунча вақт ўтгандан кейин ишчилар келишди.

— Бор, ўшалар билан ишла, — деди тоғам менга мурожаат қилиб, бирор нарсани ўрганишингни истайман. Маъқулми? Борасанми? Бўлмаса, қандай қилиб қизимни оласан?

Улар кулиб юборишди. Мен жилмайганча жавоб бердим:

— Яхши, розиман. Ахир ҳаётимда биринчи марта ишлайман-ку!

— Улар сенга нима иш қилиш кераклигини кўрсатишади, — деди тоғам. Велосипедни миниб ол.

...Дастлаб ишлаш менга ниҳоятда оғир ва зерикарли бўлиб кўринди. Кўп ўтмай, ишга жуда берилиб кетдим. Уззукун иш билан овуниб, унинг қанчалик ажойиб ва завқли эканлигини билмаганимдан кейин хафа бўлдим! Ваҳоланки, баъзи одамлар, меҳнатдан бўйин товлашади...

Оқшом ишдан қайтсам, отам келган экан. У билан сўрашиб, хонага кирдим. Отам менинг олдимга келди. Аллақандай ҳаяжонда эдим.. Отам билагимдан ушлади. Унинг кўзларидан алам ва қийналганлик аломатларини уқдим. Юзидаги аччиқ табассум тобора йўқолиб, ҳайратомуз бўлиб қолди.

— Кечир, —деди, у,— уканг билан уйга қайтишларинг керак!

—Мен розиман, —деди тоғам, — отанг билан ярашгин.

Отамга қийин эди. У чурқ этмай, ерга тикилиб турарди.

— Мени кечиринг, отажон, — дедим ўзимни тутолмай, — Ахир, мен сиздан хафа бўлишим мумкинми?

Отам жилмайганича мени бағрига босди...

Биз уйга жўнадик. Самира самимият билан кузатиб қолди.

— Уқишни ташлаб юборма, — деди хайрлашаркан тоғам, — агар ишлагинг келса, биз томонга кел... Унутиб қўйма бизни.

— Раҳмат, тоға... Ҳеч қачон унутмайман! — жавоб бердим.

...Ҳақиқатан ҳам, бу сабоқни мен ҳеч қачон унутмадим. У мендан меҳнатга меҳр-муҳаббат уйғотди. Буни мен ҳаёт бўсағасида илк дафъа чин қалбдан ҳис қилган эдим.

К. Норматов таржимаси.

Янги истеъмол буюмлари

Львов электр приборлари марказий конструкторлик-технология бюросининг коллективи уй бекаларининг меҳнатини енгиллаштиришга мўлжалланган 20 дан зиёд агрегат яратди. Ана шу агрегатларнинг тажриба намуналари ҳам тайёрланди. Орадан кўп ўтмай бу агрегатларни мамлакатимизнинг турли корхоналари кўплаб ишлаб чиқара бошлайди.

СУРАТЛАРДА: ўнгда — терморегуляторли кичик ҳажмдаги дазмол, оғирлиги — 750 грамм. Йиғма бандли, суғуриладиган шнурли бу дазмол сафарда айниқса асқотади; чапда — икки литрли электр чойнак. Бу чойнакнинг автомат релеси бўлиб, у сув тўла қайнагандан сўнг иситиш элементини ўчириб қўяди.

ТУЛАДА ЯСАЛГАН

Самовар азалдан Россияда байрам дастурхонининг безаги сифатида хизмат қилган. Айниқса, Тула шаҳрида ясалган самоварлар кенг шуҳрат қозонган эди.

Ҳозир бу ердаги «Штамп» заводида жуда ҳам жажжи — бир пиёла чойга мўлжалланган самоварлардан тортиб, баландлиги бир метргача етадиган улкан самоварлар ҳам ишлаб чиқарилади. Бу йил корхона 1100 дона самовар ишлаб чиқаради.

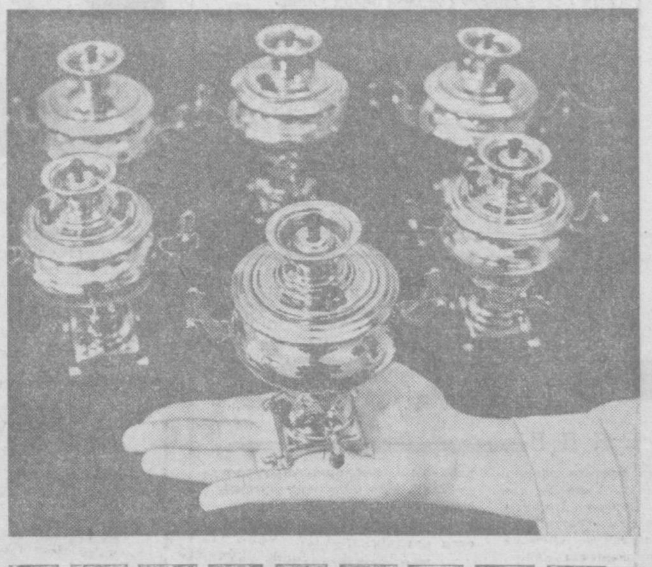

СУРАТДА: совға учун мўлжалланган самоварлар.

В. Песляк ва П. Маслов фотолари.
(ТАСС фотохроникаси).

Мутахассис минбари

Меваларни қишда сақлаш

Ҳўл мевани сақлашдаги асосий вазифа уларнинг физик ва химиявий таркибини, яъни ташқи кўриниши, ранги, мазаси ҳамда озиқ-овқатлик қиймати ва ҳоказоларни сақлаб қолишдан иборат. Мева ва узумни асрашда энг муҳим факторлардан бири — меванинг тури, нави, тузилиши, агротехника, об-ҳаво шароити, териш усули ва териш муддати ҳамда сақлаш шароитларидир. Мева ва узум маҳсулотлари ертўлалар, омборлар, подваллар, пахсадан ва хом ғиштдан ишланган хоналар ва типовой омборларда сақланиши мумкин. Меваларни сақлаш учун энг яхши шароит ҳаво температураси ва намлигини доимо аниқ даражада сақлаб туришдир. Ҳавонинг температураси қанча тез ўзгариб турса меванинг сақланиш муддати ҳаш шунча камайиб боради. Мева ва узумни сақлаш учун энг қулай температура 0,+2° С дир.

Агарда хонадонларда бундай шароит бўлмаса, ертўла ва бошқа шароитларда ҳаво температураси 2+8° С дан ошмайдиган жойларда сақлаш мумкин. Лекин ҳаво исиб кеттан кунлари ҳаво алмашинув тешикларини беркитиб, кечаси ҳарорат пасайганда очиб қўйиш керак. Агар ташқарида ҳаво минус 3° С дан паст бўлса, тешиклар берк тургани маъқул.

Қишки меваларни сақлаш учун уларни иложи борича кечроқ йиғиб олишга ҳаракат қилиш керак. Лекин мевалар совуқ тушгунча ёки ёғингарчилик бошлангунча дарахтда қолиб кетмаслиги лозим. Кузи қуруқ келган йилларда меваларни кечроқ йиғиштириш фойдалидир. Чунки бу вақтда мевалар янада йириклашади, ранги ва ҳиди яхшиланади ҳамда сақлаш учун муҳим аҳамиятга эга бўлган мева пўстининг мум ғубори ортиб боради.

Кўз юмушлари

Агарда узиш вақтида ёғингарчилик бўлса 1-2 кун узиш тўхтатиб қўйилади, шу пайт ичида мевадаги сув парчалари батамом буғланиб кетади. Сақлашга қулай бўлган қишки нав олмалар (Ренет Симиренко, Розмарин, Красний железняк, Вайнсел ва бошқалар) муайян шароитда янги йилги ҳосилгача бузилмай сақланади. Сақлаш учун ажратилган мева дарахтлари ортиқча азотли минерал ўғитлар билан озиқлантирилмаслиги ҳамда теримга яқин ортиқча суғорилмаслиги керак. Акс ҳолда, мевалар сувли бўлиб, узоқ сақланмайди, тез бузила бошлайди. Меваларни авайлаб ва жуда эҳтиётлик билан териш керак, чунки уларнинг зарарланиши ва эзилиши бузилишга сабабчи бўлади.

Сараланган мевалар (олма, нок) эҳтиёткорлик билан яшикларга тахланади. Яшикка саралаб тахлаганда беҳи 2 қатордан, нок 3 қатордан, олма эса бир яшикда 26-28 килограммдан ошмаслиги керак. Тахлаётган пайтда яшикнинг тагига қоғоз орасида юмшоқ қиринди (ёстиқча) қўйиш керак ва ҳар қатор оралиғига оқ қоғоз қўйиш керак. Яшикнинг ён тарафлари ҳаво ўтиб туриши учун очиқ (ён тарафига қоғоз қўйилмайди). бўлиши керак. Бу усул яшик ичида оғир газлар йиғилиб қолишидан сақлайди. Олмаларни омборларда идишсиз сақлаш учун деворлар бўйлаб ва омборнинг ўртасида турли кенгликда, баландлиги 10-15 сантиметрли ёндорли сукчаклар (стеллаж) ўрнатилади. Сукчаклар ўртасидаги масофа 70-80 сантиметрдан кам бўлмаслиги керак.

Ғ. ИСРОИЛОВ.
В. И. Ленин орденли академик Р. Р. Шредер номидаги виночилик илмий-текшириш институтининг илмий ходими.

Ажаб дунё экан

Трамвай... коллекцияси

Грозний машинасозлик заводининг экспедитори Г. К. Шулик жаҳон трамвай хўжалигининг ривожланиши тўғрисида ҳикоя қилувчи коллекция тўплади. Унинг йиққан 13 мингта экспонатлари орасида бутун дунёдаги трамвайларнинг тасвири туширилган фотосуратлар, расмлар, откриткалар, иллюстрациялар, конвертлар, гугурт қутиси қоғозлари, значоклар, қадимги қоғоз пуллар бор. Бу ердаги трамвай моделларини кўрсангиз: икки қаватли, беш вагонли, томсиз, деворсиз вагонларни учратасиз. Пароход ёки қайиққа ўхшаган трамвай конструкциялари ҳам бор.

Г. К. Шулик ғалати коллекциялаш билан 15 йил шуғулланиб, шаҳар рельс транспортининг ривожланиши тўғрисида кўп қизиқ нарсаларни билиб олди.

— Буни қарангки, — дейди Генрих Юнстантинович, — Польшада ҳозирги трамвайнинг «бобоси» — кўнка ҳали ҳам бор экан. Ҳолбуки кўнкадан кейин электр трамвайи чиққунча кўчалардан буғ қозонли вагон югурганди. Ҳозир Польшада бир темир йўл станцияси билан санаторий ўртасида кичик бир вагон 3 от қўшилган кўнка қатнаб турибди. Кутилмаган бу хил транспорт ҳордиқ чиқарувчиларни хурсанд қиляпти.

Г. К. Шулик чет эллик «трамвайчи» колекционерлар билан алоқа боғлаб туради. У ўзининг ҳар бир отпускасини мамлакат бўйлаб янги-янги экспонатларни излаб саёҳат билан ўтказади. Кўпгина шаҳарликлар унинг коллекцияси билан танишди.

Г. НАСОНОВ,
ТАСС мухбири.
ГРОЗНИЙ.

„Тошкент оқшоми" справка бюроси

НАФАҚАДАН МАҲРУМ ЭТИШ

Ҳурматли редакция, қандай ҳолларда ишчи ва хизматчилар нафақадан маҳрум этиладилар? Шу ҳақда маълумот беришларингизни сўраймиз?

Ш. ОЛИМОВ,
ишчи.

СССР Министрлар Советининг 1955 йил 22 январдаги 113-сон қарори ва ВЦСПС Президиумининг 1955 йил 5 февраль қарори билан тасдиқланган Давлат социал страхованиеси тўғрисидаги умумий қоидаларга асосан, ишчи ва хизматчилар сабабли қолдирилган иш соатлари учун давлат томонидан нафақа олиш ҳуқуқига эгадирлар. Айрим ҳолларда эса, улар бу имкониятдан маҳрум этилишлари ҳам мумкин.

Масалан, ишдан ёки вазифасидан бўйин товлаш мақсадида саломатлигига қасддан зарар етказувчи ёки ўзини жўрттага касал қилиб кўрсатувчи шахслар нафақа олишдан маҳрум қилинадилар. Бу ҳол бир неча бор нафақа олинганидан кейин аниқланса, илгари берилган нафақалар корхона ёки муассаса касаба союз ташкилотлари томонидан қайтариб олинади.

Врач белгилаган режимни бузувчи ёки узрсиз равишда ўз вақтида врач кўригига бормаган ишчи ва хизматчилар учун ҳам юқоридаги жазо қўлланилади. Баъзи касаллар меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотганлигига қарамай, даволовчи врачнинг ижозатисиз бошқа жойларга кетиб қоладилар. Бундай тақдирда ўша ножўя ҳаракат содир этилган кундан бошлаб, уларга нафақа тўланмайди.

Ичкиликбозлик ва у билан алоқадор ҳаракатлар (муштлашиш, йиқилиб шикастланиш) оқибатида касаллик содир бўлган тақдирда, ишчи ва хизматчиларга меҳнат қобилиятини йўқотган бутун давр учун нафақа тўланмайди.

Уй бекалари, сизлар учун

ШИНГИЛ МАСЛАҲАТЛАР

◆ Клиёнка совун ва сода қўшмасидан илиқ сувда ювилса ёрилмайди. Уни сирка қўшилган сутга латта ҳўллаб артса яхши тозаланади.

◆ Кийимга сачраган ёғ доғини кетказадиган нарса топилмаса, доғга туз сепиб авайлаб артиш керак. Доғ батамом кетгунча тузни янгилайвериш керак.

◆ Йод дорисининг доғини новшадил спирти яхши кетказади.

◆ Тўқ ранг шойи ва сатиндан тикилган кийимни ювгач, намакобга чайилса яхши ялтираб туради.

◆ Қорамтир чарм сумка кирланган бўлса, бир томчи лимон суви билан артсангиз топ-тоза бўлади.

◆ Сирка билан ҳўлланган сочиққа ўраб қўйилган гўшт анчагача янгидек тураверади.

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

ЖЕНЬШЕНЬ ЎСИМЛИГИ

Шарқдаги айрим мамлакатларда женьшень қадимдан ҳар бир касалга даво деб ҳисобланади. Женьшень кўп йиллик ўсимлик бўлиб, 30-40 сантиметр узунликдаги битта пояси, бош паллали барглари ва оч қизил мевалари бор.

Ўсимликнинг энг қимматли қисми илдизларидир. Юз йилдан ортиқ яшаган ўсимликнинг айрим илдизлари оғирлиги 200 граммгача бориши мумкин. Одатда, шу илдизлар августда ёки сентябрда кавлаб олиб қуритилади ва қуруқ жойда сақланади.

Женьшень якка-якка ўсади. Ҳаво ҳарорати ва намлигининг ўзгариши женьшень илдизларига тез таъсир этади, шунинг учун улар секин ўсади. Сўнгги йилларда женьшень махсус плантацияларда кўпайтирила бошланди.

Женьшень илдизида қимматли дори моддалар: глюкозидлар, B_1 билан B_2 витаминлари, шакар, органик ва минерал тузлар, эфир мойи топилган. Женьшенлар илдизидан тайёрланган дорилар одам организмига турлича таъсир этади. Масалан, женьшенли дорилар оз-оздан истеъмол қилинганда юрак яхшироқ тепади, киши ўзини бардам ҳис қилади, ички секреция безларидан баъзилари яхшироқ ишлайди.

Женьшень илдизидан оддий ва спиртли настойкалар, қайнатмалар, порошоклар тайёрланади. Қон босими пасайганда, киши чарчаганда, юқумли касалликлардан тузалиш даврида, юрак уриши сусайиб, дармон қуриганда кишини қувватга киргизиш учун женьшенли дорилар буюрилади.

Женьшень илдизи хосиятли бўлса ҳам, ҳаммага тўғри келавермайди. Врач дори буюришдан олдин беморни пухта текшириб, индивидуал хусусиятларини ҳисобга олади. Женьшень кўп ёки узоқ ичилганда уйқуни, қочириши, бошни оғритиши ва юракни ўйнатиши мумкин.

АҲИЛЛИК

Пастдаги суратта қаранг: жажжигина ўрдакча улкан сенбернар наслидаги кучукнинг бошида хотиржамгина ўтирибди. Улар бир-бирлари билан аҳил дўст. Кучлилар ҳамма вақт ожизларга ёрдам беришлари керак. Ақлли ит афтидан яхши тушунади. Сабаби кунлардан бир куни қамишзордан адашиб қолган ўрдакчани топиб олган кучук унга ҳамон ҳомийлик қилади. Баъзан эса унинг мана шундай «қилиқлари»ни ҳам кечираверади.

Кейстон — ТАСС фотоси.

ТЕМИР ЙЎЛДА ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

Йўловчилар айби билан

27 июль оқшомида Душанбе — Москва маршрутида қатновчи 23-тез юрар поезднинг тепловози Қизил Тўқимачи — Раҳимов станциялари оралиғида икки ёшли қизча Жамила Сулаймоновани босиб кетди. У темир йўл устида ўйнаб юрган эди. Поезд машинисти жуда зудлик билан тормоз берди, овоз сигналларини қаттиқроқ босди. Лекин кўнгилсиз ҳодисанинг олдини олиб қолиш мумкин бўлмади. Қизча ҳалок бўлди.

1937 йилда туғилган Ю. Шатилов 29 июнь куни маст ҳолда Сирдарё кўприги устида 80-поезддан йиқилиб кетди. Ярим кечада кўприк назоратчиси Ж. Валиева уни оғир аҳволда кўриб қолди ва Сирдарё касалхонасига жўнатди.

Йўловчи А. В. Локшин Салор станциясида 85-поезддан сакраб тушишга уринган эди. Оёқлари ғилдирак остида қолиб бир умрга майиб бўлди.

5 август куни поезд Ҳамза станциясида Г. Иброҳимов деган кекса кишини босиб кетди.

Биз темир йўлларда содир бўлаётган кўнгилсиз ҳодисалар ҳақида айрим мисолларни келтирдик.

Тошкент темир йўли бўлинмаси асосан пойтахт областига хизмат қилади. Темирйўлчиларнинг бутун сутка давомидаги ишлари поездлар ҳаракатининг қатъий регламенти асосида олиб борилади. Бу ишларда ҳар бир минут қимматли бўлиб, у қатъий ҳисобга олинган. Содир бўлаётган кўнгилсиз ҳодисалар эксплуатация ишларига озми-кўпми салбий таъсир қилади. Кўнгилсиз ҳодиса олдини олиш учун ҳаракат қилувчи пассажир поезднинг машинисти қаттиқ тормоз бериши оқибатида вагонлардаги ўнлаб йўловчилар жароҳатланади.

Бошқарма йўлларида йўл ҳаракати қоидаларини омма ўртасида тушунтириш мақсадида катта профилактика ишлари олиб борилмоқда. Темир йўллар усти ва остидан махсус ўтиш йўллари қурилмоқда. Темир йўл кесиб ўтиладиган жойларда огоҳлантирувчи панно ва кўрсаткичлар ўрнатилган. Яқинда Чиноз станциясида катта ўтиш кўприги қурилиши тугалланди. Кўпгина станцияларда радиотрансляция узелларининг қувватини ошириш, йўлларни ёритиш ва маълум тўсиқлар ўрнатиш борасида ишлар олиб борилмоқда. Буларнинг ҳаммаси йўловчиларнинг хавфсизлигини сақлаш мақсадида амалга оширилмоқда.

Содир бўлаётган ҳодисалар ва бахтсиз тасодифларни таҳлил этар эканмиз, темир йўл транспорти ҳаракати қоидаларини қўпол равишда бузувчиларга қарши олиб борилаётган кураш ҳар томонлама фойдали бўлиши лозим. Бу борада жамоат таъсирисиз бирор масалани ҳал қилиш албатта қийин. Тошкент-товар, Тошкент-пассажир, Собир Раҳимов, Шумилов, Янгийўл станцияларида, Келес, Сарағоч, Тошкент, Қизил Тўқимачи перегонларида олиб борилаётган ишлар қаноатланарли эмас. Бу станциялар ва перегонларда аҳоли ва йўловчилар ўртасида темир йўл транспорти хавфсизлик қоидаларига риоя қилиш ҳақида олиб бораётган тушунтириш ишлари кўнгилдагидек эмас.

Айниқса, темир йўлларда болаларнинг жароҳатланиши ташвишлидир. Шунинг учун ҳам биз ота-оналар ва катталардан болаларнинг ҳаёти учун жуда эҳтиёт бўлишларини сўраймиз. Уларни кўчаларда эътиборсиз қолдирманг. Болаларнинг темир йўл устида ва унинг атрофида ўйнашларига ижозат берманг!

Соатига 100 километр тезлик билан елиб келаётган поездни тўсатдан тўхтатиш нақадар машаққат эканлигини унутманг! Чунки, поезд 36 секундда 1000 метр масофани босиб ўтади.

Темир йўлларда ҳаракат хавфсизлиги қоидаларига риоя қилиш ҳаммадан талаб қилинади.

Г. ЗАҲРИДДИНОВ,
Тошкент темир йўл бўлинмасининг бошлиғи.
Ю. СИНЯГИН,
темир йўл бўлинмаси бошлиғининг ўринбосари.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ КАТТА ТЕАТРИДА — 23|X да **Севги тумори.** 24|X да **Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист В. Гринченко иштирокида** КОНЦЕРТ.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 24|X да **Фарғона тонг отгунча,** 25|X да **Ўжарлар.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **МОСКВА ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ.**

Кино

23 ОКТЯБРДА

Телбалар ҳафтаси — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — «КЎКЧА», «МОСКВА», Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «ЧАЙКА» (14.00, 18.00).

Синов — «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Санников ери — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), ҲАМЗА номли (тоқ соатларда), «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (11.00, 14.00, 18.00, 21.45).

Эпчиллик, жаноби олийлари — «ЧАЙКА» (12.00, 16.00, 20.00, 21.45), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Решма ва Шера — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Серафимга аталган уй — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Гул ва тош — СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

24 ОКТЯБРДА

Телбалар ҳафтаси — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — Ғ. ҒУЛОМ номли «МОСКВА», «КЎКЧА»» (кундуз ва кечқурун). «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «ЧАЙКА» (14.00, 18.00).

Решма ва Шера — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МИР», (кундуз ва кечқурун).

Эпчиллик, жаноби олийлари — «ЧАЙКА», (12.00, 16.00 20.00, 21.45).

Санников ери — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (11.00, 14.00, 18.00, 21.45), ҲАМЗА номли (тоқ соатларда), «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Синов — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Садоқат — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Гул ва тош — СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Фидокор ялангоёқлар — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА
«ТАШГАЗ» БОШҚАРМАСИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИКИ

ҳавонинг кескин совиб кетиши муносабати билан муддатдан олдин уйларни иситишни хоҳлаган абонентлар рухсат олиш учун турар-жой район газ хўжалигига мурожаат қилишлари керак.

«ТАШГАЗ» БОШҚАРМАСИ.

Свердлов номли концерт залида

26 ОКТЯБРЬ КЕЧ СОАТ 8 ДА
27 ОКТЯБРЬ КЕЧ СОАТ 7 ДА
28 ОКТЯБРЬ КУНДУЗ СОАТ 3 ВА КЕЧ СОАТ 7 ДА

ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИК ХОДИМЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Олмахон ҲАЙИТОВА, Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Гулсара ЕҚУБОВА;

Солистлар: Фахриддин УМАРОВ, Карима УЗОҚОВА, Ойхон ЕҚУБОВА, Тельман ҲАСАНОВ, Толибжон МУЛЛАЖОНОВ;

Телеминиатюра ва сўз устаси Ҳасан ЙУЛДОШЕВ.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Музика раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Салоҳиддин ТУХТАСИНОВ.

Программани — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ғулом ТОЖИАЪЛОЕВ олиб боради.

Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА
МОСКВА ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ
ГАСТРОЛЛАРИ
ЯНГИ ПРОГРАММА

РСФСР халқ артисти ВЕДЕНИКТ БЕЛЯКОВ раҳбарлигидаги арғимчоқда сакровчи-акробатлар.

М. Колядинский раҳбарлигидаги Тошкент Давлат цирки эстрада оркестри

Программани — режиссёр Б. ПОГОРЕЛОВ олиб боради.

Томошалар кеч соат 7 яримда бошланади.

Шанба ва якшанба кунлари томошалар кундуз соат 12, 15 минут ва кеч 7 яримда бошланади.

Олдиндан билет сотиш кассаси ҳар куни соат 12 дан, шанба ва якшанба кунлари эрталаб соат 10 дан ишлайди.

Цирк яқинида «1-Экспресс», 1, 4, 19, 24, 25 30, 42, 45, 52, 54, 74-автобусларнинг сўнгги бекатлари жойлашган.

Телевизор

22 ОКТЯБРЬ

Душанба

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.30 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 18.35 Болалар учун мультфильм. 18.45 Совет Армияси жангчилари учун. «Ватан хизматига тайёрмиз». 19.05 «Ахборот» информацион программаси. **Москва кўрсатади.** 19.20 Қарағанда области — Ватанга рапорт беради. **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 20.10 «Оламда нима гап». 20.35 Ўн минут музика. 20.45 «Ахборот» информацион программаси. 21.05 Пахтакорларнинг меҳнат рапортлари. 21.20 Рангли телевидение. Пахтакорлар учун концерт. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади.** 22.30 «Ўзбек балети — Москвада» (рус тилида).

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.30 Рангли телевидение. «Рақс давраси» фильм-концерт. **Тошкент кўрсатади.** 19.20 Ҳужжатли фильмлар экрани. (Ўзбек тилида). 20.00 Реклама ва эълонлар. (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 20.10 «Чингачгук — «Катта илон». Бадиий фильм. 21.35 Рангли телевидене. «Музикали учрашувлар почтаси». **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Ёшлар ижоди». Адабий кўрсатув (Ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 22.30 Хоккей бўйича СССР чемпионати, **«Спартак» — «Химик»** (Воскресенск). В. И. Ленин номли Марказий стадионининг спорт саройидан олиб кўрсатилади. 00.45 Кўрсатувлар программаси. 00.50 Москва кўрсатувларининг охири.

Учинчи программа. 17.40 дан **Душанба кўрсатади.**

23 ОКТЯБРЬ

Сешанба

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 10.40 «Айёр тулкивойлар». Болалар учун қўғирчоқ фильм. 11.30 «Калиан бобо ва мен». Бадиий фильм (Ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 12.30 Кўрсатувлар программаси. 12.35 Янгиликлар. 12.45 Ўқувчилар учун «Костёр». 13.15 «Чингачгук — «Катта илон». Бадиий фильм. 14.40 «Енисей учрашувлари». Красноярск ўлкасида Совет адабиёти кунлари ҳақида. 15.20 Венгрия халқ армияси ансамблининг концерти. 16.10 Эфирда «Молодость». Телевизион ҳужжатли фильмлар. 17.00 «Ирсият ва ўзгарувчанлик». Умумий биологиядан ўқув кўрсатуви. 17.30 «Биз — табиат дўстлари». Табиатшуносликдан ўқув кўрсатуви. 17.45 Кўрсатувлар программаси. 17.50 Янгиликлар. 18.00 Ўқувчилар учун кўрсатув. **Тошкент кўрсатади.** 18.30 Кўрсатувлар программаси. **Ўзбек тилида:** 18.35 Ўқувчилар учун. «Ёш куч» спорт программаси.

4 бет Тошкент оқшоми
22 ОКТЯБРЬ, 1973 й.

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КЎЧАСИ, 15-УЙ.

ИНДЕКС 64579. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р — 02777. Машр. В.—2321.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33-02.49 дан 33.02-58 гача, Эълонлар бўлими—33.81-42.